Ազգ
Azg armenian daily
27 ՅՈՒՆԻՍ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 118 (2086)

Այսօր Քոչարյանը կհանդիպի Քլինթոնին

Այսօր կսկսվի Հայաստանի նախագահի ամերիկյան այցի ամենակարեւոր մասը՝ նախագահ Քլինթոնի հետ հանդիպումը Սպիտակ տանը, որին կհետեւեն պաշտոնական այլ հանդիպումներ:

Երեկ առավոտյան նախագահ Քոչարյանը Վաշինգտոնում այցելեց եւ ծաղկեպսակ դրեց Անհայտ զինվորի գերեզմանին, իսկ կեսօրին հանդիպում ունեցավ Ամերիկայի հայկական համագումարի նախագահության եւ տնօրենների խորհրդի հետ: Ավելի ուշ նախատեսվում էր նախագահի հանդիպումը Հայ դատի խորհրդի ներկայացուցիչների հետ, իսկ ավելի ուշ՝ ընթրիքի սեղանի շուրջ, ամերիկահայ կազմակերպությունների ղեկավարների հետ:

Նախորդ օրը Քոչարյանը հանդիպում էր ունեցել ամերիկահայ մեծ բարերար եւ գործարար Քըրք Քըրքորյանի հետ, որի ընթացքում քննարկվել են Լինսի հիմնադրամի կողմից Հայաստանում իրականացվող ծրագրերի կատարման ընթացքին եւ դրանց արդյունավետությանը վերաբերող հարցեր:

ԳՈՒՆԱԲԱԺԱՆՈՒՄ

Դեղին խոսնակը

Արմեն Խաչատրյանի մասին խոսել, առավել եւս գրել երեւի թե այլեւս անհրաժեշտ չէ: Ամեն ինչ պարզ է: Սակայն, վերջերս կարճատեւ այցելելով հայրենիք, նա հասցրեց ծավալուն հարցազրույցով հանդես գալ «Հայաստանի Հանրապետությունում» (23.06.00):

Խոսքն ուղղելով իր անձի նկատմամբ կարոտատենչ ժողովրդին, մեր անձնվեր խոսնակն այս անգամ չի մոռացել նաեւ անդրադառնալ «Ազգ» օրաթերթին: «Զարմանալի է, որ բավականին ծանրակշիռ եւ հեղինակավոր «Ազգը», ասել է Արմեն Խաչատրյանը, դավաճանել է իր ձեռագրին եւ հավակնում է դեղին մամուլի դերին՝ չհասկանալով դեղին մամուլի բուն խնդիրները»: Է՞, որտեղից «Ազգը» հասկանա դեղին մամուլի բուն իմաստը, պարոն Խաչատրյան: Մեզանում դեղինի մասնագետը Դուք եք: Ողբերգական հոկտեմբերից հետո երեւան գալով, Դուք ոչ միայն ցույց տվեցիք ինչի եք ընդունակ, այլեւ սահմանեցիք բոլոր հնարավոր ռեկորդները՝ ձեռք բերեցիք մեր երկրի ամենաթանկ ավտոմեքենան, պետական բյուջեի հաշվին կատարեցիք ամենակարճ ժամանակահատվածում ամենամեծաթիվ ու անիմաստ շրջագայությունները, բացակայեցիք ԱԺ-ի վերջին բոլոր կարեւոր նիստերից, հանրային ելույթներում հանդես բերեցիք մտային անկրկնելի կարողություններ եւ, ինչն է ամենազարմանալին, իսկապես սկսեցիք լուրջ ընկալել սեփական անձը: Իհարկե, այս ամենին կարելի էր ավելացնել Ձեր թիկնապահի (ախր, Ձեր ինչին է պետք թիկնապահը) կատարած հանցագործությունը, անհետացած խալաթի եւ սպասքի պատմությունը, ինչպես նաեւ այլ դրվագներ, որոնք թույլ են տալիս պնդելու, որ դեղինի մասնագետը մեզանում Դուք եք, պարոն:

Տես ➧ էջ 2

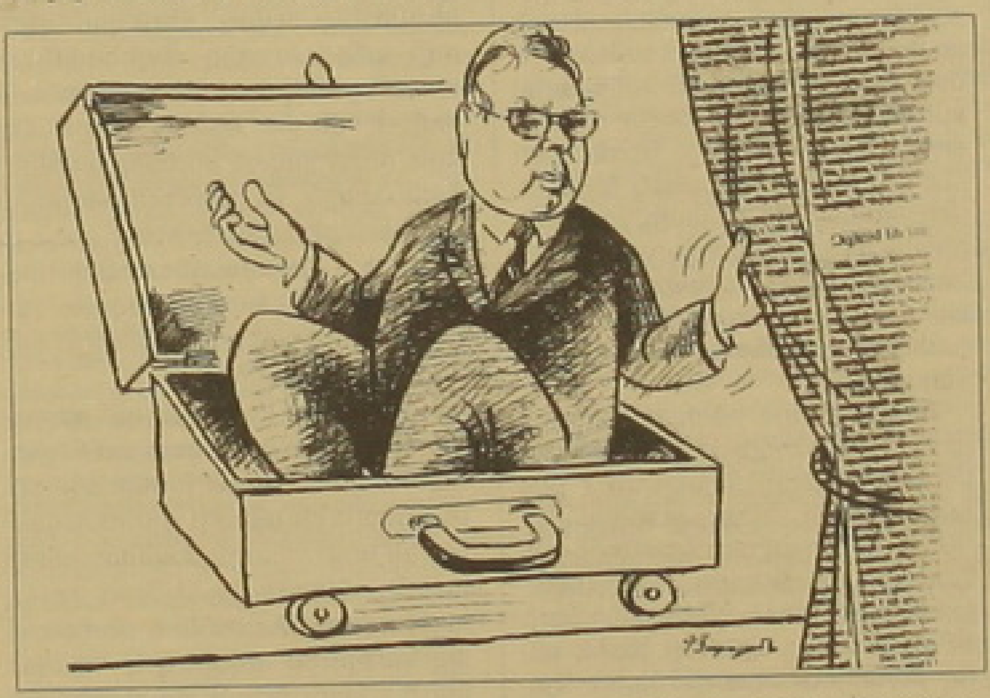

Գյումրիում հավաքել են «Ազգի» օրինակները

Գյումրիից մեր ստացած տեղեկությունների համաձայն, տեղի իշխանությունները շաբաթ առավոտյան քաղաքի կրպակներից հավաքել են «Ազգի» նույն օրվա օրինակները: Հիշեցնենք, որ մեր այդ համարի 4-րդ էջում լույս էր տեսել «Աստվածապաշտի կադրային բանկում՝ «Լիժնիկ Մոսոն», Բուտիկն ու «մորքուր Սամվելը»» վերնագրով քննադատական հոդվածը տեղի իշխանների եւ իշխանիկների գործունեության մասին: Ի պատասխան գրաքննության այդ ձեւի, խոստանում ենք նման բովանդակությամբ մեկ այլ հոդված տպագրել մեր թերթում: Մինչ այդ, թերթերի տարածման եւ չտարածման հաշիվների մեջ վերջերս հմտացած տկն Աննա Իսրայելյանին առաջարկում ենք մտապահել շաբաթ, 24 հունիսի թվականը: «Ազգի» այդ օրվա Գյումրիի խմբաքանակը Հայմամուլ գործակալությունում վերադարձ ձեւակերպելու դեպքում խնդրում ենք նրա ազդու միջամտությունը:

ՀԱՆՈՎԵՐ

«Էքսպոյի» արձագանքը՝ ներդրումներ

Հայաստանի ազգային օրն անակնկալ էր գերմանացիների եւ ... հայերի համար

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ
Հանովեր

Արշիլ Գորկի, Արամ Խաչատրյան, Տեր Հովհաննես Այվազովսկի, Յուրի Ջորկաեֆ, Հովհաննես Ադամյան, Սերգեյ Փարաջանով ... Շառլ Ազնավուր... Նոյյան տաղանի վրա տեղադրված «Ազգի դիմանկարը» վերնագրով վահանակներից ամենաձգողը շաբաթ, հունիսի 24-ին շարունակվեց նույն տիրապետող շեշտով ներգործություն թողնել շրջապատի վրա՝ օտարներին զարմանք ու հիացմունք, հայերին հպարտություն ու արցունքախառն հուզում պատճառելով: Հայ մեծ անհատներով օտար հողում ներկայանալու անհրաժեշտությունը նվազեց, այս անգամ Հայաստանի ազգային օրը ներկայացնող յուրաքանչյուր մասնակից հյուսեց մեր ազգի, Հայաստանի Հանրապետության գունագեղ, կենդանի դիմանկարը: Ելույթներ, համերգ, այնուհետեւ երթ «Էքսպոյի» ողջ տարածքով մինչեւ հայկական տաղավար, մամուլի ասուլիս, ընդունելություն-ճաշ, կեսգիշերը ճեղքած ջազ-համերգ... Քիչ ենք հիշում որեւէ մշակութային ծրագիր, որեւէ ցուցահանդես, որի ժամանակ ազգային հիմնն այսքան հզոր հնչի. 90 միլիոն գերմանացիների մեջ մեր 3,5 միլիոնանոց ներկայությունը «չփոշիացավ», մեր 29 հազար քմ-ը մի քիչ ընդարձակվեց:

Տես ➧ էջ 8

Նոյեմբերին Վատիկանում Գարեգին Բ կաթողիկոսը կհանդիպի Հռոմի պապի հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 2000 թվականի նոյեմբերին Վատիկանում տեղի կունենա Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Բ-ի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի հանդիպումը: Այս մասին հունիսի 24-ին Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում լրագրողների հետ հանդիպմանը հայտնեց Ամենայն հայոց կաթողիկոսը:

Վեհափառի Հռոմ այցելության ընթացքում Հայ առաքելական եկեղեցուն կփոխանցվեն Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի աճյունի մասունքներ, որոնք ներկայումս պահպանվում են Նեապոլում: Հայ եկեղեցու հովվապետը հայտնեց նաեւ, որ Հռոմի պապի հետ հանդիպմանը դավանաբանական խնդիրներ չեն քննարկվելու, չնայած չբացառեց, որ այդ հարցերին անդրադարձ կլինի երկու եկեղեցիների առաջնորդների համատեղ հայտարարությունում:

«Օրինաց երկիր» կուսակցության երրորդ համագումարը

Հունիսի 24-ին Կ. Դեմիրճյանի անվան մարզահամերգային կենտրոնում տեղի ունեցավ «Օրինաց երկիր» կուսակցության երրորդ համագումարը: Լեփ-լեցուն դահլիճում էին Հայաստանի բոլոր մարզերից ընտրված կուսակցության պատգամավորները: Համագումարում զեկուցումով հանդես եկավ կուսակցության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Արթուր Բաղդասարյանը: Վերլուծելով կազմակերպության գործունեությունը, ներկայացվեցին «Օրինաց երկրի» քաղաքական ու տնտեսական դիրքորոշումները: Ա. Բաղդասարյանի բնորոշմամբ՝ «Օրինաց երկիրը» գտնվում է կառուցողական ընդդիմության դիրքորոշման մեջ: Մանրամասն անդրադառնալով կազմակերպության օրենսդրական գործունեությանը՝ նշվեց, որ ունենալով ընդամենը յոթ պատգամավոր, «Օրինաց երկիրն» ԱԺ-ում քննարկված օրենսդրական նախաձեռնությունների մեկ երրորդի հեղինակն է: Քննարկվեց եւ ընդունվեց կուսակցության նոր ծրագիրը: Համագումարին մասնակցում էին ՀՌԱԿ-ի, ՀԿԿ-ի, ՀԺԿ-ի, «Կայունություն», «Իրավունք եւ միաբանություն» պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչները: «Օրինաց երկիր» կուսակցության նախագահ վերընտրվեց Արթուր Բաղդասարյանը:

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Օծվեցին Երեւանի Մայր եկեղեցու խաչերը

Երեկ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի հանդիսապետությամբ կատարվեց Երեւանի սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր եկեղեցու 3 խաչերի օծման եւ տեղադրման արարողությունը: Շարականների երգեցողությամբ կենտրոնական խաչը սրբալույս մյուռոնով օծվեց ձեռամբ Ամենայն հայոց հայրապետի. Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Թորգոմ արք. Մանուկյանի եւ Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Նավասարդ եպս. Կճոյանի: Մայր եկեղեցու սբ. Տրդատ եւ սբ. Աշխեն զույգ մատուռների խաչերի օծումը կատարեցին ԱՄՆ Արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանը եւ Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպս. Չուլջյանը: Ապա երեք խաչերը բարձրացվեցին եւ տեղադրվեցին Մայր եկեղեցու եռյակ գմբեթներին: Բարձրանալով դեռեւս անավարտ եկեղեցու զանգակատան վրա, Վեհափառ հայրապետը մյուս 5 սրբազան հայրերի հետ օծեց նաեւ այնտեղ քանդված խաչը, մինչ հավատացյալ բազմությունը երկյուղած հետեւում էր արարողությանը եւ աղոթք մրմնջում: Մեծ խաչը կշռում է շուրջ 700 կգ, փոքրերը՝ 500-ական:

Նախատեսվում է Մայր եկեղեցին բացել 2001 թ.-ին, Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի ժամանակ:

Երեկ օծման արարողությունից հետո տեղի ունեցավ մատաղի օրհնությունը, որն իբրեւ սիրո ճաշ բաժանվեց ներկա հավատացյալներին:

Մ. Մ.

Քաղաքական բանտարկյալների համաներում Ադրբեջանում

ԲԱՔՈՒ, 26 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հրամանագիր է ստորագրել ավելի քան 80 քաղաքական բանտարկյալների համաներման մասին, այդ թվում իրեն սպանելու նպատակով դավադրության մեջ մի քանի մեղադրվողների: Ազատման ենթակաների շարքում են անձինք, ովքեր դատապարտվել են 1995 թ. կառավարության տապալման փորձի համար, ինչպես նաեւ 1993 թվականի ապստամբության մասնակիցները: Համաներման մասին հաղորդել է Ադրբեջանի պետական հեռուստատեսությունը: Ըստ մեկնաբանների, ընդդիմության մի քանի հայտնի գործիչների անունները ազատվողների ցուցակի մեջ չեն ընդգրկվել, ինչպես Սուրաթ Հուսեյնովինը:

ԱԶԳ

ընթացիկ

Այս կարեւոր օրը գուցեեւ չհիշեինք ու շրջանցեինք, եթե առողջապահության նախարարությունը, ՆԳՆ-ի հետ համատեղ, երեկ ասուլիս չհրավիրեր ԴԱՎ-ի (դիմադրողականության անկման վարակ) եւ թմրամոլության խնդիրներին նվիրված։ Հակահամաճարակային վարչության պետ պրն Դավիդյանը ներկայացրեց ՆԳ նախարարության՝ թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության դեմ պայքարի վար-

բնակչության նվազումն ու անընդհատ արտագաղթը). ըստ պաշտոնական տվյալների՝ գրանցվածների թիվը 5 հազար է, սակայն ՆԳՆ-ն, իր դիտարկումների արդյունքներին հիմնվելով, համոզված է, որ այդ թիվը 20 հազարից պակաս չէ։ Նրանցից 80 տոկոսն այսպես ասած՝ «թեթեւ» թմրամոլներն են, որոնք նախընտրում են հաշիշն ու մարիխուանան, իսկ 20 տոկոսը՝ «ծանր» թմրամոլները, որոնք արդեն անդառնալիորեն կախում ու-

նասությամբ, թմրանյութերի գներն ամենաբարձրերից են (հերոինի 1 գրամն, օրինակ, արժե 150 դոլար), այնուամենայնիվ, դրանց իրացման ծավալներում զգալի աճ է նկատվում։ Հարց է ծագում՝ որտեղի՞ց այդքան գումար տեղացի թմրամոլների ստվար բազմությանը, եթե անընդհատ խոսվում է բնակչության սոցիալապես անապահով վիճակի մասին։ Ըստ մասնագետների՝ այստեղ էլ ի հայտ է գալիս անփակելի

մակարգը, եւ թմրամոլների թիվն այսօր այնտեղ հասնում է արդեն 15 մլն-ի (ոչ պաշտոնական տվյալներով)։ Նույնպիսի աղետալի վիճակ է նաեւ Հոլանդիայում, ուր թմրանյութերի օգտագործումն առհասարակ բացահայտ է։

Վերադառնալով հայերիս՝ նշենք, որ մեզ մոտ թմրամոլության աճի վտանգը կրկնակի մեծ է, քանզի Հայաստանը համարվում է տարանցիկ երկիր թմրանյութերի առաքմամբ

ԱՀԱԶԱՆԳ

Հայաստանում թմրամոլների թիվը հասնում է 20 հազարի

Հունիսի 26-ը թմրամոլության եւ ԴԱՎ-ի տարածման դեմ պայքարի միջազգային օրն էր

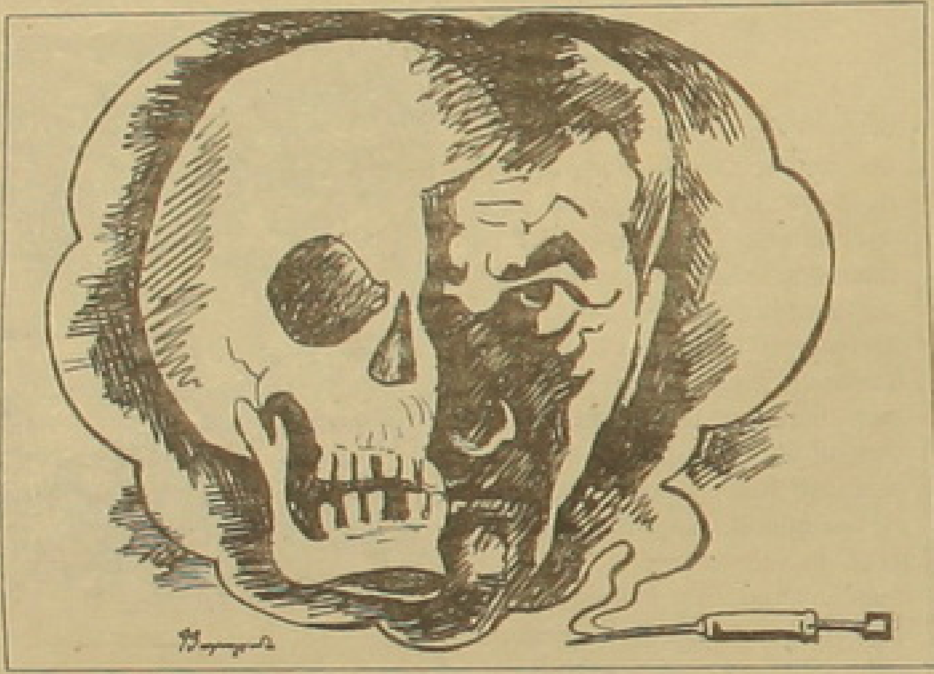

չության պետ Ն. Մկրտչյանին, ԴԱՎ-ի կենտրոնի տնօրեն Ս. Գրիգորյանին, թմրամոլության դեմ պայքարի հանրապետական կենտրոնի տնօրեն Ալեքսանդր Դուկասյանին, որոնք հաջորդաբար շարունակեցին, թե ինչպիսին է իրավիճակը եւ ինչպիսի միջոցներ են ձեռնարկվում թմրամոլության չարիքի դեմ Հայաստանում։ Միանգամից նշենք, որ, անկախ թմրամոլության եւ ԴԱՎ-ի տարածման դեմ պայքարի միջազգային օրվանից, հիշյալ թեման անդրադարձի է արժանի եւս մեկ պատճառով. վերջերս մեզ մոտ թմրամոլության աճ է արձանագրվել։

Ինչ վերաբերում է կանխարգելիչ միջոցներին, ապա թմրամոլության դեմ պայքարի կենտրոնը եւ ՆԳՆ-ն համատեղ են գործում՝ թմրամոլներին հաշվառելով եւ վերահսկողություն սահմանելով։ Բարեբախտաբար, կանայք ու անչափահասները թմրամոլների ընդհանուր թվաքանակում առայժմ մեծ տոկոս չեն կազմում, սակայն քանի որ ապագայում նման վտանգ կա, արդեն այսօր անհրաժեշտ է դպրոցներում ու բուհերում համապատասխան աշխատանք տանել նոր սերնդի շրջանում՝ բացասական վերաբերմունք ներշնչելով այդ չարիքի դեմ։ Ասուլիսի կազմակերպիչներն արդարացիորեն քննադատեցին լրատվամիջոցներին, որոնք պետք եղածին չափ հաճախ չեն անդրադառնում թմրամոլության հրատապ նյութին։ Ինչեւէ, թմրամոլների թիվը Հայաստանում բավականին մեծ է (հատկապես, եթե հաշվի առնենք

նեն թմրանյութից եւ այդ կախումը բավարարում են միայն ներարկումների միջոցով։ Նախերն, ի դեպ, թմրամոլ են դառնում թմրանյութի «հաճույքը» հենց այնպես, մեկ անգամ փորձելով, մեկը դառնում է առաջին, հետո հաջորդում է երկրորդ փորձը եւ այդպես... Թմրանյութից լուրջ կախվածությունն ի հայտ է գալիս 5-6-րդ անգամից հետո։

Հայաստանի օրենքներով՝ թմրամոլները ենթակա են քրեական պատասխանատվության. սկզբում՝ տուգանքի, ապա՝ կալանքի։ Սակայն պատժի սպառնալիքը, ըստ երեւույթին, շատ էլ չի սարսափեցնում տեղացի թմրամոլներին, չնայած Հայաստանում, տարածաշրջանի համե-

կապը թմրամոլության ու հանցագործության միջեւ։ Երբ թմրանյութի գործածումը վերածվում է հիվանդության, վերջինը թմրամոլին կարող է դրդել ցանկացած քայլի, այդ թվում եւ՝ հանցագործության, կողոպուտի։ ՆԳՆ ներկայացուցչի տվյալներով՝ թմրամոլների կողմից կատարվող հանցագործությունների թիվը վերջին տարիներին եւս աճել է, եւ սա պատահական չէ։ Ընդհանրապես, նրա համոզմամբ, Հայաստանում թմրամոլության դեմ անողոք օրենսդրական դաշտ է հարկավոր՝ հակառակ դեպքում կհայտնվենք Ռուսաստանի վիճակում. 2 տարի առաջ այնտեղ դադարեց գործել թմրամոլության դեմ պատժամիջոցների հա-

զբաղվող «գործարարների» համար։ Այսպիսով, Իրան-Հայաստան-Վրաստան-Ռուսաստան շրջանակում ամփոփված մեր երկիրը «շահում» է՝ մշտապես իր բաժինն ունենալով թմրանյութերի այդ ոսկեբեր շրջապտույտում։ Իմիջիայլոց, հատկապես մեծ է Իրանից Հայաստան ներմուծվող թմրանյութի ծավալը, իսկ «հեղինակները» հավասարաչափ թե՛ հայեր են, թե՛ պարսիկներ։ Միջին Ասիայից եւ Ռուսաստանից եւս մեծ չափերով թմրանյութ է ներկրվում Հայաստան...

Փաստերի այս համապատկերում պակաս մտահոգիչ չէ նաեւ այն, որ թմրամոլությունը նպաստում է մեկ ուրիշ չարիքի՝ ԴԱՎ-ի տարածմանը։ ԴԱՎ-ի դեմ պայքարի կենտրոնը ղեկավարող պրն Գրիգորյանի տեղեկություններով՝ ԴԱՎ-ի վարակակիրների 14 տոկոսն այդ վիրուսը ձեռք է բերել թմրանյութ օգտագործելիս։ Այդպիսի վարակակիրներն, անկանոն կյանք վարելով, հիվանդությանն են դատապարտում իրենց բազմաթիվ զուգընկերներին։ Իսկ պահպանակ գործածելու եւ մեկանգամյա ներարկիչներից օգտվելու տարրական զգուշությունը նրանց շրջանում դեռեւս ամրապնդված չէ։ Իսկ նման տխուր իրավիճակում փրկօղակ թվացող «Արմենիկումի» գոյությամբ մխիթարվելն ու թեւավորվելը պարզապես լուրջ չէ։ Հիշենք, որ թմրամոլների 20 հազարանոց «բանակը» ԴԱՎ-ի ամենահավանական թեկնածուն է։

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Այլեւս առանց քաղաքային լիազորների

Գյումրիի համայնքային ավագանու որոշմամբ, որը հաստատվել է քաղաքապետի կողմից, այստեղ հունիսի 15-ից դադարեցվել է քաղաքային լիազորների գործունեությունը, եւ այդ օրվանից սկսած նրանց տված տեղեկանքներն ու բոլոր տեսակի փաստաթղթերը համարվելու են անվավեր։ Սկսած հուլիսի 1-ից, սեփական տների սպասարկման պարտականությունները դրվում են քաղաքի թվով 8 ԲՇՏ-ների վրա, ինչը, ըստ որոշումը կայացնողների, ԽՍՀՄ-ի փլուզումից եւ մարզային ու համայնքային նոր կառույցների ստեղծումից հետո արդեն արվել է Հայաստանի համարյա բոլոր խոշոր քաղաքներում ու բնակավայրերում։ Այդպիսի փոփոխությունը պայմանավորվել է նաեւ քաղաքում սոցիալապես անապահով ընտանիքների եւ վերջիններիս տրվող տեղեկանքների թվի աճով ու այդ տեղեկանքների առավել հավաստիության պահանջով։ Ի վերջո, հիմք է ընդունվել այն, որ տեղական ինքնակառավարման մասին ՀՀ օրենքում քաղաքային լիազորների ինստիտուտը տեղ չի գտել, եւ քաղաքապետարանի կառույցներում նախատեսված չեն լիազորների աշխատանքները համակարգող բաժիններ։

Այսպիսով, վերացնելով քաղաքային լիազոր հասկացությունն ընդհանրապես, քաղաքի հայրերը թեթեւ ձեռքով անցյալի գիրկն ուղարկեցին խորհրդային ժամանակների եւս մի «մնացուկ»։ Այնտեղ, որտեղ հիմնավորումն օրենքն է, թերեւս առարկությունն ավելորդ է։ Հասկանալի է նաեւ տրվող տեղեկանքների հավաստիության պահանջը։ Եվ այդուամենայնիվ, այսպիսի մի որոշումը դժվար թե կարող է միանշանակ գնահատվել։ Կարելի է ասել, օրինակ, որ իշխանությունը մեկ քայլ հեռացավ ժողովրդից, եւ իշխանություն-ժողովուրդ կապի (եթե կա) առաջին օղակը քանդվեց։ Տարվա մի զգալի մասը սոցծառայության ու այլ հաստատությունների դռներին քրոնիկական ուժասպառող ու նվաստացնող հերթերից, քաշքշուկներից հոգնած գյումրեցու համար մի կրկնակի հերթաստեղ էլ ավելացավ։ Կրկնակի, որովհետեւ այստեղ տեղեկանքների հավաստիության հարցում ըստ երեւույթին իրենց նշանակած ԲՇՏ-ների պետերին էլ չեն վստահում, եւ նրանց տված ամեն մի տեղեկանքը դեռ պետք է գնա բնակտնտեսության վարչություն՝ այնտեղ կնքվելու... էլ չենք ասում հնարավոր սակագնային եւ այլ «անհարմարությունների» մասին։

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Դեղին խոսնակը

Սկիզբը էջ 1

Արա Ձերդ վսեմությունը քննադատական խոսք է ուղղում «P A» նախկին խմբագրի հասցեին։ Եվ այդ կապակցությամբ փորձում եք խոսել ստեղծագործական կարողությունների, միջոցների խնայողության եւ վերջապես «լրջմտության» մասին։ Վերջապես չի կարելի այդ աստիճան զվարճացնել հասարակությանը։ Հասկանում ենք, կատակասեր եք, ուրախ, սիրում եք ճամփորդել (40-ից ավելի երկրներում եք եղել), շատ լուրջ տպավորություն եք թողնում, երբ Քուռկիկ Ջալալիից հետո հայ ժողովրդի ամենանշանավոր տրանսպորտային միջոցով, ուղեկցությամբ պոտենցիալ մարդասպանների, շրջում եք քաղաքում, հիմնականում օդանավակայան-կառավարական ամառանոց-Կարմիր խաչի լողավազան երթուղով, սակայն, խնայեք Ձեզ, պարոն Արմեն Խաչատրյան, գոնե մի քիչ խնայեք, որոշ հարցերի մասին կխոսեք հետո, քիչ անց, երբ Ձեզ կհարցնեն։ Իսկ եթե այս տիեզերական արագությամբ շարունակեք հաջողությունները, հավատացեք, Ձեզ անպայման կհարցնեն։

Իսկ ինչ վերաբերում է Ձեր պնդմանը, թե մենք քաղաքական պատվեր ենք կատարում, հանգիստ եղեք։ Քաղաքական պատվերը քաղաքական երեւույթների ու դեմքերի շուրջ է լինում։ Ստիպված ենք հուսախաբ անել Ձեզ. ոչ ոք չի ցանկանում Ձեր դեմ պատվեր տալ։ Այնպես որ, խորապես շնորհակալ լինելով, որ չեք ուզում մեզ դատի տալ, որպեսզի, ինչպես նշում եք Ձեր հարցազրույցում՝ «քաղաքական շոուի մասնակից» եւ «օրվա հերոս» չդառնանք, վստահեցնում ենք Ձեզ, որ ոչ քաղաքական «շոուի մասնակից» եւ «օրվա հերոս» մենք բոլորս արդեն ունենք ի դեմս մեր «դեղին խոսնակի»։

«ԱԶԳ»

ՏԱՐԵՐՔ

Լոռու մարզը զգալի վնաս է կրել ցրտահարությունից

Հունիսի 24-ի լույս 25-ի գիշերը Լոռու մարզի Սպիտակի տարածաշրջանի մի շարք համայնքներում՝ Լուսաղբյուր, Խնկոյան, Կաթնաջուր, Գեղասար, Սարահարթ, Գոգարան եւ Շենավան, տեղի է ունեցել ջերմաստիճանի կտրուկ անկում, եւ գրանցվել է բանջարաբոստանային կուլտուրաների ցրտահարություն։ Մեծ Պարնիում ցրտահարվել է նաեւ 4 հեկտար ծխախոտ։

Լոռու մարզպետարանի գյուղատնտեսության եւ բնապահպանության վարչությունում այս մասին շարունակվում են հեռախոսազրեր ստացվել։ Մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը դիմել է ՀՀ կառավարություն՝ տեղյակ պահելով կատարվածի մասին եւ խնդրելով մասնագետներ ուղարկել վնասի չափը ճշտելու։ Միաժամանակ մարզպետարանի համապատասխան վարչության մասնագետները գործուղվել են տարածներ՝ իրավիճակին ծանոթանալու։

Երեկվա տվյալներով ցրտահարվել է շուրջ 670 հա կարտոֆիլ, մոտ 80 հա բանջարեղեն։

Վնասի չափերը ճշտվում են։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Սերժ Ջիլավյանը չարձագանքեց դատարան ներկայանալու նաեւ երրորդ հրավերին

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Մյուսներ մինուս Վանո Սիրադեղյան» գործով հունիսի 26-ի դատական նիստին չէր ներկայացել գործով տուժող, մոսկվաբնակ գործարար Սերժ Ջիլավյանը, որը չի արձագանքել դատարանի երեք ծանուցումներին։

Դատարանում հրապարակվեցին գործով այն վկաների նախաքննական ցուցմունքները, որոնք գտնվում են Հայաստանից դուրս։ Հրապարակված ցուցմունքների թվում էր նաեւ Վահրամ Քամալյանի ցուցմունքը, որը նա դատախազությանը ֆաքսով ուղարկել էր ԱՄՆ-ից։ Ըստ այդ ցուցմունքների, իմանալով, որ ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանի հանձնարարությամբ Ս. Ջիլավյանի սպանությանը մասնակցելու նպատակով Արթուր Հովհաննիսյանը պետք է մեկնի Մոսկվա եւ որ սպանությունը կատարելուն պետք է օգնեին Կարեն Ռաֆայելյանն ու Նորայր Թադեւոսյանը, սպանությունը կանխելու նպատակով Քամալյանը մեկնել է Մոսկվա եւ այդ մասին զգուշացրել Ջիլավյանի ընկերոջը։

Դատարանը բավարարեց պաշտպանական կողմի միջնորդությունները Սերգեյ Մխիթարյանին, Հրանտ Պատիկյանին, Անդրանիկ Քոչարյանին եւ Պուշկին Սերոբյանին որպես լրացուցիչ վկաներ հարցաքննելու մասին։

Հաջորդ դատական նիստը տեղի կունենա հունիսի 29-ին։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ձ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային
ծառայություն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Արտահերթ նստաշրջան՝ ստվերի դեմ պայքարի մրցավազքում

Առաջին թիրախը՝ ալկոհոլային խմիչքների արտադրությունն ու վաճառքը

Պետբյուջեի եկամուտները երգում են թախծալի ռոմանսներ, եւ երեկ խորհրդարանը ձեռնամուխ եղավ եկամուտները պաշտպանող, դրանց հավաքագրումն ապահովող օրենսդրական նախաձեռնությունների քննարկմանը: ԱԺ արտահերթ նստաշրջանի օրակարգում 25 օրինագիծ կա, ծանր հրետանին տնտեսական օրենքներն են, որոնք պետք է երաշխավորեն հարկային եկամուտների հավաքագրումը: Հայաստանի ստվերային տնտեսության ծավալները թեեւ պաշտոնապես գնահատված չեն, բայց դրանք ազդեցիկ են, հայտնի են նաեւ ասպարեզները, ուր ստվերը գրեթե դուրս է մղել լույսը: «Ծխախոտի եւ բենզինի հաստատագրված հարկման օրենքները ինչ-որ չափ կանոնակարգեցին այստեղից հավաքվող հարկերը, չեմ կարող ասել իդեալական, բայց կանխատեսելի դաշտ ստեղծեցինք: Իսկ սպիրտի բնագավառը մնացել է բաց: Ուստի ալկոհոլային խմիչքների հաստատագրված ակցիզային հարկումը թույլ կտա ինչ-որ չափ ավելացնել բյուջեի մասին օրենքով նախատեսված գումարները», «Ազգին» հավաստեց ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Խաչատրյանը: «Ակցիզային հարկի մասին» օրենքի նոր նախագիծ առաջարկվեց պատգամավորներին, ուր սահմանվում է ակցիզային հարկի հաստատագրված գանձում գարեջրից, գինիներից եւ մնացյալ ալկոհոլային ըմպելիքներից: Հարկման ներկայումս գործող կարգը, ըստ որի ակցիզային դրույքաչափը որոշվում է ալկոհոլային ըմպելիքների գների հաշվարկով, հնարավորություն է ընձեռում թե՛ արտադրողներին, թե՛ ներմուծողներին հանցավոր համաձայնություններ հաստատել պետական ծառայողների հետ, ի հետեւանս տուժում է բյուջետային գանձանակը: Նախատեսվում է ակցիզային հարկի հաշվետվությունների ներկայացման եւ հարկի վճարման ժամկետների միասնականացում: Սահմանվում է հարկի վճարման ամսական ժամկետ եւ ոչ թե տասնօրյա կտրվածք. «Նախագծի ընդունումը պետության եկամուտների վրա ընդհանուր առմամբ կունենա դրական ազդեցություն, որի մեծությունը պայմանավորված կլինի հիմնականում ակցիզային հարկով հարկման բազայի թերհայտաբերման ծավալներով», այս համեստ ձեւակերպմամբ կառավարությունը հիմնավորում է ալկոհոլային խմիչքների արտադրության եւ իրացման ստվերայնության դեմ պայքարը: Հիշեցնենք, որ խորհրդարանում շատ է խոսվել այս ոլորտում կարգուկանոն հաստատելու մասին, առաջարկվում էր անգամ պետական մենաշնորհ սահմանել սպիրտի եւ սպիրտային խմիչքների բնագավառում, սակայն, քանի որ մենք որդեգրել ենք ազատական տնտեսության գաղափարախոսությունը, պետությունը փորձում է հաստատագրված դրույքաչափերով, ինչպես բենզինի պարագայում, նվազեցնել թերհայտաբերումը:

Վարդան Խաչատրյանը պնդեց, որ ալկոհոլային խմիչքների գինը այս օրենքի ընդունումից հետո աննշան կբարձրանա՝ առավելագույնը 50–100 դրամ, փոխարենը պետբյուջեն կստանա 1,5 մլն դոլար: Բացի այդ՝ կվերանա այն արտառոց իրավիճակը, երբ շուկայում հնարավոր էր 300–400 դրամով ալկոհոլային ըմպելիք գնել:

Օրենքի նախագծով այլեւս ակցիզային հարկման ենթակա չեն լինի մեր քաղաքական կյանքում հայտնի ձկան խավիարը, որը զուգորդվում է կուսպաշտոնյաների կերպարի հետ, բնական կաշվե հագուստը եւ հագուստի պարագաները, բնական մորթին, դրանից պատրաստված իրերը, բյուրեղապակյա եւ ճենապակյա իրերը, ոսկերչական իրերն ու զարդեղենը: Պատճառաբանությունը հետեւյալն է. «Տվյալ ապրանքատեսակների հարկումը ակցիզային հարկով պետբյուջեին զգալի եկամուտներ չի ապահովում՝ միաժամանակ պահանջելով վարչարարական էական ծախսեր»: 99 թ.-ին այդ ապրանքատեսակներից պետբյուջեին գանձվել է ընդամենը 150 մլն դրամ:

Օրենքի նախագիծը քննարկվեց գունեղ մանրամասներով: Պատգամավոր Հակոբ Հակոբյանը (Գեղարքունիքի ընտրատարածքից) օղու, սպիրտի «անբարոյական արտադրողների» վերաբերյալ բազմաթիվ փաստարկներ շարադրեց, սակայն խորհրդարանական նիստերի դահլիճում պատգամավորներ գրեթե չկային: Կարեւորագույն օրենքի հանդեպ անտարբերությունը «Միասնություն» խմբակցության անդամներից մեկը պատճառաբանեց օրենքի նախագծերի հետ ծանոթանալու ժամանակի սղությամբ. «Շաբաթ կեսօրին, երբ շատ պատգամավորներ խորհրդարանում չէին, բերեցին օրենքի նախագծերը, իսկ երկուշաբթի, ժամը 12-ին, ուզում են, որ քվեարկենք»: Ժամանակի սղությունն անշուշտ լուրջ գործոն է, բայց քանի որ մեր երկիրը հարածիգ ճգնաժամերում է, ապա խորհրդարանը եւս պետք է հաշվի ճգնաժամային իրավիճակներում աշխատելու համար պահանջվող արագաշարժության պահանջի հետ: Նախապատմական ժամանակաշրջանում դինոզավրերն, իբրեւ կենդանատեսակ, վերացան, որովհետեւ անդյուրաշարժ էին եւ չդիմացան բնական ընտրության ջունգլիների օրենքին:

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Գագիկ Արզումանյանը պատգամավորների դատին ներկայացրեց նաեւ «Խաղատների եւ շահումով խաղերի մասին» օրենքը, ապա «Հաստատագրված վճարների եւ եկամտահարկի մասին» օրենքներում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու նախագիծը: Վերջինս առաջարկում է կանոնակարգել վիճակախաղերի հարկման հարաբերությունները եւ խաղատների, շահումով խաղերի հաստատագրված վճարների չափերի, այսինքն՝ շահումներն ընդհանրապես ազատել եկամտահարկից՝ սահմանելով հաստատագրված վճարի այնպիսի չափ, որն իր մեջ կներառի շահումներից ստացվող հարկային պարտավորությունները. «Վիճակախաղերի տոմսերի տարածման գործընթացում ներգրավված բազմաթիվ անձանց եկամտահարկի գումարն այսօր դուրս է հարկային վերահսկողության դաշտից»: Պետությունը որոշել է սահմանել 18 տոկոս հաստատագրված վճար, որը կփոխարինի վիճակախաղերի տոմսերի իրացումից ստացվող կազմակերպիչների շահութահարկին եւ շահումները ստացած անձերի եկամտահարկին:

Երեկ քվեարկությունների օր չէր վերոնշյալ պատճառով, սակայն, ըստ օրենքի, արտահերթ նստաշրջանը պետք է շարունակվի մինչեւ օրակարգի սպառվելը, բայց ոչ ավել, քան վեցօրյա ժամանակընթացում: Հետեւաբար պատգամավորները ստիպված են ծանոթանալ թե՛ պետական տուրքի, թե՛ արժեթղթերի շուկայի կարգավորման, թե՛ տնտեսական մրցակցության, հեռուստատեսության եւ ռադիոյի, մաքսային օրենսգրքի, միջազգային պայմանագրերի մասին կարեւորագույն օրինագծերին՝ դրանց վերաբերյալ եթե ոչ կարծիք հայտնելու, ապա գոնե քվեարկելու հեռանկարով:

Ուշագրավ է, որ արձակուրդների ընթացքում խորհրդարանը վերջապես ձեռնամուխ եղավ Հայաստանում ազատ մրցակցությունը պաշտպանելու ազնիվ առաքելությանը, որի մասին խոսվում է 90 թվականից ի վեր, ինչ մենք փորձում ենք կանգնել ազատական շուկայի ճանապարհին: Հակամենաշնորհային օրենսդրություն Հայաստանը չունի, եւ մեր տնտեսական համապատկերի վերլուծությունը երեւան է բերում ծեծված մի ճշմարտություն. տնտեսության եկամտաբեր ոլորտներում անընդմեջ հաստատվում են մենաշնորհներ, որոնք գործում են քաղաքական տանիքների հովանավորությամբ. «հավքն իր թեւով, օձն իր պորտով» չի կարող մուտք գործել, ասենք, բենզինի կամ ծխախոտի, սպիրտային խմիչքների ոլորտ եւ ծավալել իր անկախ գործը: Նորելուկներին արագ կլանում են: «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքի նախագիծն առաջին ընթերցմամբ կառավարությունը ներկայացրել է խորհրդարան՝ հակամրցակցային համաձայնությունների, գերիշխող դիրքի եւ դրա չարաշահման, անբարեխիղճ մրցակցությունը կանխելու, մրցակից տնտեսվարող սուբյեկտին կամ նրա գործունեությունը վարկաբեկելու բոլոր փորձերի դեմ պայքարելու համար պետությունը նախատեսում է ստեղծել Մրցակցության պաշտպանության պետական մարմին: Նույն պետական մարմինը պետք է փորձի դառնալ օրինական տանիք, որը կհամախմբի բոլոր ձեռներեցներին՝ անկախ իշխանավորների հետ ունեցած ազգակցական, հայրենակցական եւ ընկերական կապերից:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻՑ

Երբ նայում ենք մեդալի հակառակ երեսին

Քրեական գործի կապակցությամբ քննիչ-փաստաբան հարաբերությունները հազիվ թե կարելի է բարեկամական համարել: Գոնե կողքից այդպես է թվում: Իսկ ահա մարտի 22-ի ահաբեկչության փաստով տարվող նախաքննությունն այս հարաբերություններում պարզապես մի ամբողջ հակամարտություն է երեւան հանել, կապված որոշ փաստաբանների՝ քննչական խմբի նկատմամբ ունեցած անհամաձայնությունների հետ: Այս համատեքստում լրագրողների ուշադրության կենտրոնում հայտնված ամենաակտիվ դժգոհը, թերեւս, պաշտպան Արմեն Մանուկյանն է:

«Ազգի» հունիսի 24-ի համարում զետեղված հրապարակումը, որում Արմեն Մանուկյանը տարաբնույթ հայտարարություններ է անում ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի քննության առթիվ, հիմք հանդիսացավ նոր պարզաբանումներ կատարելու, այս անգամ արդեն ԼՂՀ դատախազության կարեւորագույն գործերով ավագ քննիչ Շուրա Օհանյանի նախաձեռնությամբ: Շ. Օհանյանը Վ. Թաշյանի քննիչն է, իսկ վերջինիս պաշտպանությունը «ստանձնել» էր նույն Արմեն Մանուկյանը:

Տիկին Օհանյանը սկսեց գլխավորից, որ Արմեն Մանուկյանը Վ. Թաշյանի պաշտպանը չէ: Ապրիլի 15-ին Ա. Մանուկյանը դիմել էր ԼՂՀ դատախազություն՝ Վ. Թաշյանին պաշտպանելու հանձնառությամբ: Իր առաքելությունը նա հիմնավորել էր Ստեփանակերտի քաղբնակիչ Մ. Տիտանյանի հետ կնքված համապատասխան պայմանագրով, ինչն անօրինական էր, քանզի ՔԴՕ 44-րդ հոդվածի համաձայն, պաշտպանը հրավիրվում է մեղադրյալի, նրա օրինական ներկայացուցչի, ինչպես նաեւ մեղադրյալի հանձնարարությամբ կամ նրա համաձայնությամբ նրա ազգականի կամ մերձավորի անձանց թվից: Տվյալ դեպքում, Մ. Տիտանյանը դրանցից ոչ մեկը չէ:

Շ. Օհանյանի խոսքերով, քննչական խմբի բոլոր անդամների ներկայությամբ Արմեն Մանուկյանը հայտարարել էր, որ իրեն չի հետաքրքրում Վ. Թաշյանի շահը, այլ պարզապես ինքն ուզում է իմանալ, թե «Դոդյի գործի» ժամանակ ով է օգնել Թաշյանին քննությունից թաքնվելու, եւ այս կապակցությամբ ինքը չլուծված հին հաշիվներ ունի ոմանց հետ:

Վ. Թաշյանը գրավոր դիմել է քննչական խմբի ղեկավար Արամայիս Ավագյանին, հայտնելով, որ իր շահերի պաշտպանությունից ելնելով, ինքը քննության ընթացքում եւ դատարանում բացառապես վստահում է միայն ԼՂՀ փաստաբանների միության նախագահ Էլմիրա Հարությունյանին: Քննչական խմբի ղեկավարը ըստ օրենքի բավարարել է Վ. Թաշյանի խնդրանքը:

Անդրադառնալով «ինքնատիպ գործարքներին»՝ տիկին Օհանյանը նշեց, որ մասնավորապես Սաքիկ Սեյրանյանին Ստեփանակերտ բերելու առթիվ ոչ մի գործարք էլ չի եղել, այլ պարզապես ինքը որպես կին երաշխավորել է Սաքիկ Սեյրանյանի անվտանգությունն Արցախում, քանի որ, ըստ Ա. Մանուկյանի հայտարարության, Ս. Սեյրանյանը հրաժարվում է Ստեփանակերտ գալ՝ վախենալով, որ իրեն կձերբակալեն:

Նույն կերպ Շ. Օհանյանը հերքեց Վ. Թաշյանին պատկանող համակարգիչները եւ մյուս իրերը իր կողմից սեփականացնելու լուրը: ՔԴՕ 84-րդ հոդվածի համաձայն քննիչը պարտավոր է մեղադրյալի առանց հսկողության մնացած գույքի նկատմամբ պահպանության միջոցներ ձեռնարկել, ինչն էլ նա արել է: Ապրիլի 13-ին ընթերականների մասնակցությամբ ցուցակագրվել է Վ. Թաշյանի անձնական գույքը, կազմվել համապատասխան արձանագրություն: Քանի որ Վ. Թաշյանի գրավոր դիմումի համաձայն նրա տրամադրության տակ գտնվող գույքի մի մասը պատկանում էր ԼՂՀ պաշտպանության բանակին, ապա այն վերադարձվել է բանակին: Մյուս իրերը, Վ. Թաշյանի գրավոր խնդրանքով, հանձնվել են Ստեփանակերտ քաղաքի բնակիչ Սամվել Շահմարյանին՝ նրա աներոջը փոխանցելու նպատակով:

Ինչպես **«Ազգի»** թղթակցին տեղեկացրեց ինքը՝ Սամվել Շահմարյանը (որը եղել է Վ. Թաշյանի անձնական վարորդը), գույքն իր եւ ընթերականների ներկայությամբ ցուցակագրվել է եւ հանձնվել ըստ պատկանելության: Իսկ Վ. Թաշյանի անձնական իրերն անձամբ ինքն է տեղափոխել Երեւան ու հանձնել նրա աներոջը:

Քննիչ Շ. Օհանյանի հավաստմամբ, Արմեն Մանուկյանը ծանոթ չէ քրեական գործի՝ Թաշյանի մասով նյութերին, ուստի Թաշյանի վերաբերյալ արված նրա հայտարարություններն ինքնանպատակ են:

«Ազգի» թղթակիցը փորձեց պարզել նաեւ՝ փաստաբան Արմեն Մանուկյանը զրկվա՞ծ է եղել իր պաշտպանյալ Վարուժան Մելքումյանին տեսակցելու իրավունքից: Այս հարցին ԼՂՀ գլխավոր դատախազի առաջին տեղակալ Արամայիս Ավագյանը պատասխանեց, որ տվյալ խնդրում իրենց կողմից երբեւէ խոչընդոտներ չեն եղել: Ա. Մանուկյանն իր պաշտպանյալի հետ տեսակցություններ ու առանձնազրույցներ է ունեցել այնքան, ինչքան որ պետք է եղել:

ՆՈՐԻԿ ԱՐՇԱԿՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Միջերկրածովյան ընտանեկան տենդ

Նոր արժեքավոր մենագրություն

Վերջերս մոսկովյան «Медицинское информационное агенство» հրատարակչությունը ռուսերեն 5000 տպաքանակով լույս ընծայեց Երեւանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի պրոֆեսոր, բժշկական գիտությունների դոկտոր Վիլեն Հարությունյանի եւ բժշկական գիտությունների թեկնածու Գագիկ Հակոբյանի մենագրությունը «Периодическая болезнь (этиопатогенетические аспекты)» վերնագրով: Պարբերական հիվանդությունը (ՊՀ) համարվում է հայկական էթնոսի չարիքը, որը հատկապես վերջին տարիներին պաշարել է ավելի ու ավելի մեծ զանգվածներ՝ բերելով վաղ հաշմանդամության եւ ծանր հետեւանքների երիտասարդ տարիքում՝ դրանով իսկ դառնալով բժշկա-սոցիալական հիմնահարց: Հեղինակները երկար տարիներ զբաղվել են ՊՀ պատճառագիտության, ախտածագման, ախտորոշման, կլինիկական դրսեւորումների, պաթոգենետիկ բուժման, կանխարգելման հարցերով եւ ունեն մեծ ճանաչում ինչպես ԱՊՀ երկրներում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս, որի վկայությունն է գրքի հրատարակումը Ռուսաստանի Դաշնության առողջապահության նախարարության երաշխավորմամբ եւ ֆինանսավորմամբ:

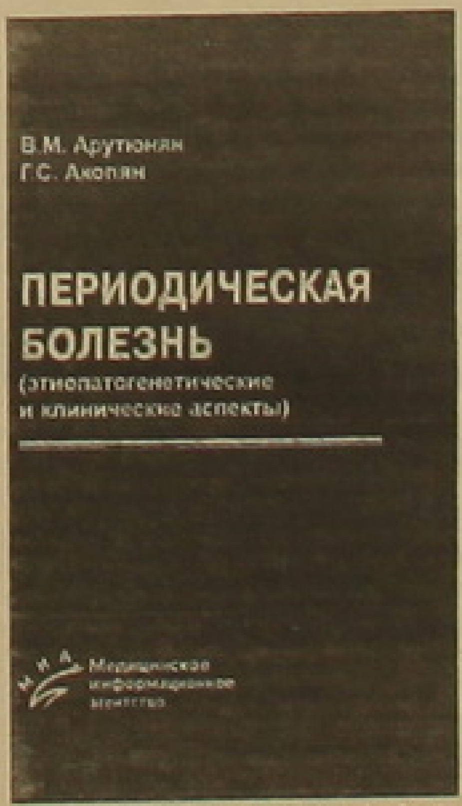

Այն որոշումը նախ եւ առաջ թելադրվում էր Ռուսաստանում բնակություն հաստատած մեծաքանակ հայ ազգաբնակչությամբ, որոնց մեջ քիչ չեն ՊՀ տառապող հիվանդները, իսկ մեր ռուս կոլեգաները քաջատեղյակ չեն այդ առեղծվածային հիվանդությանը եւ մանրամասներին:

Գրքում ամփոփված են ինչպես հեղինակների երկարամյա գիտական հետազոտությունների, այնպես էլ ՊՀ զբաղվող մեր հանրապետության առաջավոր գիտնականների տվյալները, որոնք համադրված են համաշխարհային գրականության տվյալների հետ:

Գիրքը բաղկացած է 8 գլուխներից, որտեղ հեղինակները գիտական հիմնավորում են տալիս ՊՀ ժամանակ նկատվող մոլեկուլյար-կենսաբանական, գենետիկական եւ մետաբոլիկ խանգարումներին՝ առաջարկելով ախտածագման եւ ախտածագումնային բուժման նոր մեխանիզմներ եւ սկզբունքներ: Պրոֆեսոր Վ. Հարությունյանի եւ բ.գ.թ. Գ. Հակոբյանի այս ծանրակշիռ ներդրումն առաջին անհրաժեշտություն է ինչպես գիտական, այնպես էլ գործնական առումով, քանզի նախատեսված է ընդհանուր պրակտիկայի բժիշկների՝ մանկաբույժների, նյարդաբանների, վիրաբույժների, թերապեւտ-ինֆեկցիոնիստների, ինչպես նաեւ բժշկական բուհերի ուսանողների համար:

ԵՐՎԱՆԴ Ս. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ
բժշկական գիտությունների դոկտոր-պրոֆեսոր

անդրադարձ

Բոլորիս հանրածանոթ «աջ ուժերն» ու նրանց երգը երգող «ընդդիմադիր» մամուլն այժմ ընտրել են քաղաքական հարձակման մի նոր եղանակ՝ տողով ու տողատակով բերելով է այն միտքը, թե Ռոբերտ Քոչարյանը, կամաց-կամաց վերածելով քաղաքական դաշտը, հասավ նպատակին՝ դարձավ միանձնյա ղեկավար:

Որպես դրա վառ ապացույց, սովորաբար մատնանշվում են Արամ Սարգսյանի պաշտոնանկության հանգամանքը, «Միասնություն» խմբակցությունում ի հայտ եկած տրոհումները, երկրապահական ծյուղի անջատումն ու «Հայաստան» պատգամավորական խմբի ստեղծումը, հոկտեմբերի 27-ի գործով կատարվող քննության հայտնի ելեւէջները, Արկադի Տեր-Թադեւոսյանի կողմից «Ազատամարտի վետերանների միության» հիմնումը եւ վերջապես՝ ՀՀԿ-ի ղեկավար Անդրանիկ Մարգարյանի վարչապետությունն ու նոր կազմով «համաձայնության կառավարության» ստեղծման հանգամանքը՝ կազմում է բավականին պատկառելի ու գայթակղիչ գումարներ, որոնցով ոչ թե քերք, այլ արդիական մեծ հեռուստասերունություն կարելի էր պահել:

Վատ չէ, իհարկե, երբ երեւակայական թվերն առարկայական տեսք ստանային, սակայն, ինչպես հայտնի է, սովորաբար միայն ճշմարտությունն է անվճար: Իսկ որ ճշմարտությունը ոեւանշիզմն ու խմբապետական բարքերը մերժողներինն է, մեր օրերի զարգացումները ստույգ ապացուցում են: Թե՛ նախագահական թեւը, թե՛ Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարությունը եւ թե՛ Ազգային ժողովը հնարավորություն ստացան դրսեւորվել ըստ կարողությունների, որպես բերացման պատճառ՝ չնշելով իշխանության թեւերի միջեւ եղած հակադրությունը կամ անհամաձայնությունները: Իր հերթին, արտաքին քաղաքականություն վարելու առումով ծերբազատվեցինք ցանկացած պետությունն ընկճող ու նսեմացնող ներքին անկայունության հանգամանքից:

է դրված յուրայինների կողմից. «Ինչքան վատ պետության ու ժողովրդի համար, այդքան լավ մեզ համար»:

Նպատակին հասնելու միջոցները հին են աշխարհի պատմության պես ու բնավ էլ հայկական առանձնահատկություն չեն: Մարդկանց աչքին թոզ փչելը, խեղաթյուրված հասարակական կարծիք ստեղծելը, բացը չորի տեղ մատուցելը հենց այն է, ինչը կոչվում է «սեւ փիառ» (Public relations), պետք է խոստովանել, հիշածին գործիչներն ու մամուլը հմտորեն են օգտագործում: Բայց ինչո՞ւ, ՀՀ նախագահից բացի, դրանց թիրախը վերջերս ՀՌԱԿ-ն ու նրան հարող «Ազգն» են դարձել, ինչո՞ւ է հենց ՀՌԱԿ-ի ու «Ազգի» դիրքորոշումը սրանց այդքան մտահոգում: ՀՌԱԿ-ը, ինչպես հայտնի է, խորհրդարանական կուսակցություն չէ, ու նրա դիրքորոշումը վճռական չէ խորհրդարանում տեղի ունեցող քաղաքական զարգացումների վրա: ՀՌԱԿ-ը չի հավասում նաեւ խորհրդարանի վաղաժամկետ արձակմանը (եթե, իհարկե, արտառոց երեկան ու հասարակական շահերը «իմ» ու «ինձ» հասկացությունների հետ: Նմանատիպ դերաբաժանումներն 8-ամյա քաղաքական զարգացումների ընթացքում վառ դրսեւորվեցին, եւ դրսեւորումների առումով որեւէ քաղաքական ուժ չի կարող պնդել, որ բացը չորից դժվար էր տարբերել:

ՀՌԱԿ-ի ու «Ազգի» պահվածքն, իհարկե, խանգարող հանգամանք է պղտոր ջրում ձուկ որսացողների համար: Հիշենք՝ մերթ Քոչարյանին մեղադրում էին երկրապահի սվինների վրա իշխանության գալու մեջ, մերթ ներկայացնում էին որպես ՀՀՇ-ի դրածոյի, ամեն կերպ սրում էին նախագահ-«Միասնություն», նախագահ-ԵԿՄ, նախագահ-կառավարություն հարաբերությունները, սիրահարված մեջբերում էին Խորեն Թոչունջյին ու Արշակ Սադոյանին միայն այն բանի համար, որ սրանք նախագահի իմպիչմենթի կողմնակիցն էին: Ամեն կերպ գովաբանում էին ու գովազդում Արամ Սարգսյանի վարչապետական դիրքն ու ծիրը՝ չհամարելով անհեթեթություն գործով Ջհանգիրյանի մեթոդների պաշտպանները քանի ու եռանդ չեն խնայում Սամվել Բաբայանի «ոտնահարված» իրավունքները պաշտպանելու համար:

«Սեւ փիառի» օրինակները շատ են ու բազմազան՝ մեկ հոդվածով բոլորը չես ներկայացնի: Սակայն վերջին օրինակներից մեկն անտեսել չեմ կարող: Հունիսի 17-ին «Առավոտը» մեծ խնամքով էջ է տեղադրել «Ազգային առաջադիմություն» կուսակցության 4-րդ համագումարի բանաձեւին: Որպեսզի «սեւ փիառի» գաղտնիքը պարզ լինի հասարակ մահկանացուների համար, հայտնեմ, որ «Ազգային առաջադիմություն» կուսակցությունը ստեղծվել է ՀՀՇ-ի բեկոր Ալբերտ Բաղդասարյանի կողմից՝ առնվազն 6 տարի առաջ:

«ԱԱ»-ի ծնունդը վերագրեմ նրան, որ Բաղդասարյանին ՀՀՇ-ն ըստ արժանվույնս չպարգեւատրեց կատարած սխրանքների համար (ազատվեց երեւանի քաղաքապետի տեղակալի պաշտոնից ու այլեւս աշխատանքի չտեղա-

Խափում ի՞ն ու խափում ի՞ն

Կամ Black Public Relations-ը թարգմանաբար

քը... Այսինքն՝ այն ամենը, ինչը հանդարտեցրեց ներքաղաքական կրքերը, թույլ տվեց ծերբազատվել կործանարար անկայունությունից ու վերադառնալ կառուցողական աշխատանքի:

Հիշական մամուլն այս ամենը, իհարկե, վերագրում է ոչ թե ԱԺ-ում մեծամասնություն կազմող ուժի սթափ ըմբռնողությանը, այս 8 ամսվա ընթացքում ասածի ու արածի հետեւանքների վերլուծությանը, ոչ թե քաղաքական ուժերի բացարձակ մեծամասնության զգոն ու խելամիտ պահվածքին, այլ ՀՀ նախագահի «խարդավանքներին»՝ նպատակաուղղված միայն սեփական դիրքերի ամրապնդմանն ու միանձնյա առաջնորդի տիտղոսին տիրանալուն:

Ըստ այդմ, ՀՀ նախագահի հետ համագործակցող բոլոր քաղաքական ուժերը կոչվեցին ծախու, պաշտոնամոլ եւ այլն, իսկ բոլոր այն մամուլի տեսակները, որոնք, ողջունելով դրական գործընթացները, աջակցեցին նրանց հաստատմանը՝ դեմ կանգնելով կործանարար ընդվզումներին, խմբապետական բարքերի ներթափանցմանն ու ամրապնդմանը, մեր գործընկերների կողմից պիտակավորվեցին «գրպանային»: Դեռ ավելին՝ տարածվեցին լուրեր, որոնց համաձայն մասնավորապես «Ազգը» տպագրում է ՀՀ նախագահի աշխատակազմում պատրաստված նյութեր, իսկ «Ազգի» լրագրողները...

Կարծես թե այս փաստարկների դեմ «խաղ չկա»: Եթե սրանց հասնելու մեջ է ՀՀ նախագահ Քոչարյանը տեսնում սեփական դիրքերի ամրապնդումը, ապա կարելի է միայն ողջունել նրա «եսասիրական» տենչը: Սակայն ինչո՞ւ են մեր ամենահայրենասեր, ամենաժողովրդավար ու ամենաազատասեր լրագրողները նման հուսադրող զարգացումները ծուռ հայելում ներկայացնում: Ինչո՞ւ են խեղաթյուրում ճշմարտությունը: Մի՞թե պարզ չէր սրանց համար, որ հետհոկտեմբերյան իրադարձությունները՝ ուղղված ՀՀ նախագահի քաղաքական մեկուսացմանը, եւ հակառակը՝ ԵԿՄ-ի միխրծվելը քաղաքական դաշտ մենատերի կարգավիճակով, անհեթեթ ծաղկածորյան հավակներ հրավիրելը, դասախրավական մարմինները ԵԿՄ-ի որոշ առաջնորդների կողմից սանձելն ու որոշ անհատների թելադրանքով մարգինալ կառավարություն կարգելը որեւէ երկրին որեւէ բարեկեցություն չեն ապահովի: Մի՞թե սրանք չէին գիտակցում, թե օր-օրի ինչ անդունդի մեջ է միխրծվում Հայաստանը: Իհարկե, գիտակցում ու համոզված էին: Բայց, ըստ տպագրվածի ու մեկնաբանվածի, սրանց դասն ու խնդիրն այլ է՝ խոսք տանելով-բերելով, «ըսիըսավ» անելով, ծովը ծիծակի տեղ մատուցելով, էլ ավելի խորացնել ճգնաժամը: Երեւի թե, ստույգ նպատակ չունենան):

Սակայն վերջին շրջանում հենց ՀՌԱԿ-ին է անընդմեջ հիշում «ընդդիմադիր» մամուլը՝ ջանալով ամեն կերպ ապացուցել, որ ՀՌԱԿ-ի ու «Ազգի» դիրքորոշումը ոչ այլ ինչ է, քան հավասարիմ ու նույն սիրո արգասիք ՀՀ նախագահի հանդեպ: Ասված իմ, հնարավո՞ր է արդյոք մեր ժամանակներում այդ չափի միակողմանի սեր: Իսկ դա, ոնց նայում ենք, այդպես է՝ ոչ տոկոսներ հավելեցին ԱԺ ընտրություններում, ոչ պաշտոններ են նվիրում: Բացատրեք, խնդրեմ, ո՞րն է այդ սիրո ու համակրանքի բարոյական ու նյութական դրսեւորումը: Եթե այդպիսիք չկան, ուրեմն հետեւությունը մեկն է՝ ՀՌԱԿ-ի ու «Ազգի» հանդեպ իրագործվում է սեւ, կեղտոտ փիառը, ինչը եւ ամրապնդում է թե կուսակցության, թե «Ազգի» խմբագրակազմի կարծիքը, որ կուսակցության ու թերթի դիրքորոշումն ու քաղաքական գիծը խիստ անհանգստացնող են երկրի մթնոլորտը պղտորողների համար: Դիրքորոշումն ու գիծը անհանգստացնող են այն առումով, որ, ի տարբերություն շատ այլ կուսակցությունների, մամուլի միջոցների, հստակ են ու կայուն: Կուսակցությունը «եթե»-ներ չի առաջարկում, «բայց»-երով չի ուղղորդվում, դիրքորոշումն էլ ակնկալիքների համաձայն չի սրբագրում՝ կապակցելով պետաայն հանգամանքը, որ վարչապետն անձամբ է մասնակցում հականախագահական հավաքներին, կառավարության որոշ անդամներ բարձրաձայն փնովում են երկրի նախագահին, բանսարկություններով են զբաղվում՝ երազելով իշխանափոխության մասին: Եվ, իհարկե, ազատասեր, ժողովրդավար ու ամենակառուցողական մեր որոշ լրագրողներն ու նրանց խմբագիրները բնավ էլ չէին «նկատում», թե ինչպիսի մանրաչափ ու անարդյունավետ գործունեություն էր ծավալում Ա. Սարգսյանի կառավարությունը՝ խանդվող երկրի պատերում:

Երկակի ստանդարտների վառ դրսեւորում է նաեւ «ընդդիմադիրների» պահվածքը հոկտեմբերի 27-ի ու մարտի 22-ի միջադեպությունների քննության կապակցությամբ: Երբ մամուլն ու հասարակությունն ընթոստանում էին ընդդեմ Հունանյանի հանդեպ ուժային մեթոդների կիրառման, որ սրանք անօրեն են ու բնավ էլ չեն նպաստում իրականության բացահայտմանը, «աջերն» ու «աջերի» մամուլը մեծ եռանդով դիմադրեցին: Ասվում էր, որ ազգադավ տրամադրություններ են սերմանվում նրանց կողմից, ովքեր դեմ են գործի բացահայտմանը: Ավելին՝ «ընդդիմադիրները» գտնում են, որ մարդասպաններին «ծեծելը» բոլորովին էլ հակաօրինական չէ: Եվ հակառակը՝ մարտի 22-ի վորվեց): Այսպես թե այնպես ստեղծվելով, «աքիժնիկի» կուսխմբակը ընկավ քաղաքական վայրիվերումների գիրկը, 1995 թ. ներգրավվեց ՀՀՇ-ին ընդդիմադիր դաշինքի շարքերում, հետո, ըստ Ալբերտ Բաղդասարյանի, 96-ի սեպտեմբերյան իրադարձությունների առիթով անցավ ընդհատակ... Սակայն 98 թ. ՀՀ նախագահի ընտրություններին շվաքային գործիչը նորից ասպարեզ ելավ՝ ջուր պղտորելու ու մինչ մյուս խառնաշփոթը ջրի տակ անցնելու նպատակով:

Ո՞վ գիտե «Ազգային առաջադիմության» տեղն ու դերը: Իհարկե՝ եզակի մարդիկ: Սակայն «Առավոտը» կարեւորեց անհայտ կուսակցության 4-րդ համագումարը: Ուշադրության դրդապատճառը, կարծում եմ, մեկն է՝ քաղաքական ու տնտեսական գործունեությամբ չափազանց արկածախնդիր Ալբերտ Բաղդասարյանի (միայն «Նապոլեոն» կոնյակի իբր ներկրման գործն ինչ ասես արժե) կուսակցության 4-րդ համագումարի բանաձեւում լուսանքներ է թափվում Հայաստանի «գրեթե բոլոր քաղաքական ուժերի ու գործիչների» գլխին՝ դրսեւորված քաղաքական անկայունության համար: Ու ամենակարեւորը՝ Ռոբերտ Քոչարյանի վաղաժամկետ պաշտոնանկությունն է պահանջվում:

Պա՞րզ է, ընթերցող:

ԱՐՄԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Մեզ պետք է զարգացած եւ առողջ սերունդ

1989 թ. Կալիֆոռնիայում մի խումբ բժիշկներ, ուսուցիչներ, գործարարներ հիմնադրեցին «Արփա» ընկերությունը՝ Հակոբ Փանոսյանի նախագահությամբ: Ընկերության նպատակն էր օգնել նոր ձեւավորվող Հայաստանի Հանրապետությանը: Կազմակերպությունը հասարակական, սոցիալական վերլուծություններ, հետազոտություններ է կատարում, մշակում ծրագրեր (հիմնականում առողջապահությանը վերաբերող) Հայաստանի համար: Երբ 1996 թ. ընկերության անդամները եղան մեր երկրում, ծանոթացան տեղի բարքերին ու սովորույթներին, ժողովրդի ապրելակերպին, նկատեցին, որ Հայաստանում չարաշահվում է ծխախոտի օգտագործումը, ինչպես եւ ոգելից խմիչքը: Այս մտահոգությամբ ընկերությունն իր առաջնահերթ խնդիրներից մեկը համարեց կազմել ուսումնական այնպիսի ծրագիր, որն օգնի մեր հայրենակիցներին դեռեւս դեռահաս տարիքից, դաստիարակել հայ պատանու մեջ հոգածություն իր առողջության նկատմամբ, տեղեկացնել մարդու կյանքին վտանգ սպառնացող այնպիսի ազդակների մասին, ինչպիսիք են ծխախոտը, ալկոհոլը, թմրանյութերը: Ընկերությունը որոշեց կազմել ուսումնական համապատասխան ձեռնարկ՝ «Առողջության պահպանման ժամանակակից ուղեցույց», բաղկացած երեք հիմնական բաժիններից, որոնցում ուսումնասիրվում է մարդու օրգանական կառուցվածքը եւ ալկոհոլի, ծխախոտի, թմրանյութերի կործանարար ազդեցությունը: Ձեռնարկի հեղինակն է Լոս Անջելեսի բժշկական համալսարանի դոկտոր, պրոֆեսոր Հրայր Կարագյոզյանը: Սա «Արփա» ընկերության կրթական առաջին ծրագիրն է: «Էրեբունի» հիվանդանոցում գործող արյան կենտրոնը նույնպես հիմնել է ընկերությունը:

Արդեն երկրորդ տարին է Հայաստանի մի շարք դպրոցներում ուսումնասիրվում է այս ձեռնարկը, արդյունքները դրական են: Ընկերության հայաստանյան գրասենյակը սերտ կապեր է հաստատում այդ դպրոցների հետ՝ գրասենյակի փոխնախագահ Սերոբ Տեր-Պողոսյանի եւ ծրագրի կոորդինատոր Լուսինե Ալոյանի միջոցով:

«Այս տարի այդ դպրոցների թիվը կավելանա եւս 15-ով: Աշխատում ենք կրթության եւ գիտության նախարարության թույլտվությամբ: Դպրոցների սահմանափակ քանակը պայմանավորված է հիմնականում ֆինանսական հարցերով: Առարկայի ուսուցիչների վճարումը եւ դասագրքերի ապահովումը կատարվում է կազմակերպության կողմից: Շատ դպրոցներ տեղեկացված չեն: Առարկայի նկատմամբ հետաքրքրությունները բավականին մեծ են: Ուսումնական տարեվերջին գրասենյակում կազմակերպվում են տեստային աշխատանքներ՝ գիտելիքների ստուգման նպատակով: Լավագույնների միջեւ անց են կացվում լրացուցիչ մրցափուլեր, եւ հաղթողները ստանում են գերազանցիկի վկայական», ասում է Լուսինե Ալոյանը:

Այս նոր առարկան ուսումնական ծրագրերում ընդգրկած 15 սակավաթիվ դպրոցներից է թիվ 145 դպրոց-վարժարանը: Արդեն 2 տարի դպրոցի բարձր դասարաններում ուսումնասիրվում է այս ձեռնարկը: Տեսական գիտելիքները հաճախ լրացվում են պրակտիկ փորձերով:

Հանձնարարվում է լրացուցիչ համապատասխան գրականություն, հաճախ են կազմակերպվում բաց դասեր: Ավելի լայն տեղեկություններ հաղորդելով սաներին՝ ուսուցիչները փորձում են դեռահասներին բացատրել առողջության վրա անդառնալիորեն վատ հետեւանքներ թողնող հոգեակտիվ թմրեցուցիչների մասին, որոնց օգտագործումը հիմնականում ծանր վիճակներից դուրս գալու համար, հետագայում դառնում է սովորություն:

«Մեր նպատակն է առողջ սերունդ աճեցնել առողջ հոգին առողջ մարմնում: Առարկայի ուսումնասիրությունն անհրաժեշտ է հատկապես միջին օղակներում, երբ դեռահասը նոր-նոր հետաքրքրվում է ծխախոտով, ալկոհոլով, որոնց այսօրվա լայն տեսականին արտաքին խիստ հրապուրիչ տեսքով, շատ գայթակղիչ է առավելապես անցումային տարիքի, հեղհեղուկ, դեռեւս չկազմակերպված պատանիների համար: Կարծում եմ, առարկայի հիմնավոր ուսումնասիրումը որոշակիորեն կանխող դեր կկատարի այս հարցում», ասում է ուսուցչուհի Լուսին Հովհաննիսյանը:

Դպրոցում ստեղծված է հատուկ անկյուն լուսանկարների, նկարների, հակագովազդային զանազան պաստառների միջոցով աշակերտների մեջ այս վտանգավոր երեւույթների նկատմամբ բացասական վերաբերմունք առաջացնելու նպատակով:

Դպրոցի տնօրեն Ժաննա Թադեւոսյանը գտնելով, որ «Արփա» ընկերության առաջարկած այս ձեռնարկն իրոք օգտակար եւ հայրենանվեր աշխատանք է՝ ցանկություն է հայտնում, որ այն դառնա դասագիրք, որոշ առումներով նաեւ տեղայնացվի: Նա շնորհակալությամբ նշեց, որ ընկերությունը հետեւողականորեն հետաքրքրվում է առարկայի ուսուցման ընթացքով, գրասենյակի անդամները հաճախ են լինում դպրոցներում, մասնակցում բաց դասերին, օգնում կատարել տեստային աշխատանքներ:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Նիյազովը թաղեց անդրկասպյան գազատարի շինարարության ծրագրերը

Հուղարկավորությունը նախատեսվում է հաջորդ տարի, երբ Թուրքմենստանը 30 մլրդ խմ գազ առաքի Ռուսաստան, 13 մլրդ խմ՝ Իրան

«Ամերիկացիներն ու թուրքերը ասում են՝ գազը վաճառեք կես գնով, հետո, երբ նախագիծը տնտեսապես շահավետ լինի, կարող եք խորանարդ մետրը վաճառել 45 դոլարով», վերջերս Թուրքմենիայի հեռուստատեսությամբ ասել է Սափարմուրադ Նիյազովը:

Թեեւ Նիյազովը անսահմանափակ իշխանություն ունի երկրում, 4,5 մլն բնակչությամբ Թուրքմենստանում կենսամակարդակը միջինից ցածր է՝ մինչեւ ամսական աշխատավարձը 33 դոլար է, որը հնարավոր է բարձրացնել միայն գազի առաքման ծավալները մեծացնելու հաշվին: «Նրանք ինձ ասում են իմ երկիրը կհարստանա 7–8 տարի հետո, երբ գազի արտահանման ծավալները կհասնեն 30 մլրդ խմ-ի: Բայց ժողովուրդը չի կարող այդքան սպասել», ասում է Թուրքմենբաշին:

Այն բանից հետո, երբ Նիյազովը համառեց, որ գազի գները երբեք չի իջեցնի, ԱՄՆ-ի եւ Թուրքիայի կողմից քաջալերվող անդրկասպյան գազատարի (Թուրքմենիայից գազը նախատեսվում էր Կասպից հատակով, Ադրբեջանով, Վրաստանով հասցնել Թուրքիա. ընդհանուր երկարությունը 2000 կմ) շինարարության հավանականությունը կտրուկ նվազեց: Նիյազովը ՌԴ նախագահ Պուտինին խոստացավ տարեցտարի ավելացնել գազի արտահանման ծավալները Ռուսաստան, թեեւ գների հարցում որոշ տարակարծություններ կան. «Պուտինին ասում եմ՝ գազը գնեք 45, նվազագույնը 42 դոլարով, իսկ նա՝ թանկ է: Եկեք հաշվենք: Ռուսաստանը եվրոպային գազը վաճառում է 85 դոլարով, մեզանից ուզում է գնել 35-ով»:

Անդրկասպյան գազատարի նախագծի արտաքին հարաբերությունների խորհրդական Ջեյն Ափերթոնը հիասթափված է. «Այժմ ամեն ինչ կախված է Թուրքմենստանի կառավարությունից»:

Նախատեսված գազատարով ամեն տարի ծրագրված էր 30 մլրդ խմ գազ առաքել Թուրքիա: Մինչդեռ վերջերս Թուրքմենիան Ռուսաստանի հետ պայմանագիր կնքեց, համաձայն որի 2000 թ. ընթացքում Ռուսաստանը կստանա 20, 2001 թ.՝ 30 մլրդ խմ, այնքան, ինչքան նախատեսվում էր տեղափոխել գազատարով: Թուրքմենստանը գազ է առաքում նաեւ Իրան՝ տարեկան 5 մլրդ խմ, հաջորդ տարի այդ թիվը կհասնի 13 մլրդ խմ-ի:

Մինչ Պուտինի ընտրությունն Աշգաբադը հավասարակշռված քաղաքականություն էր վարում Ռուսաստանի, Արեւմուտքի, Թուրքիայի, ԱՄՆ-ի, Իրանի, Հնդկաստանի, Աֆղանստանի «Թալիբան» շարժման հետ: Սակայն Պուտինի վերջերս կատարած այցը Աշգաբադ Թուրքմենբաշիին ստիպեց ընտրությունը նվազեցնել՝ թողնելով Ռուսաստանին եւ Իրանին:

Այլ են Ուզբեկստանի՝ դեպի Ռուսաստան կողմնորոշվելու պատճառները: Դիտորդների կարծիքով, երբ անցյալ տարի Ուզբեկստանը դուրս եկավ Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրից, թվում էր երկիրը ձգտում էր դառնալ Արեւմուտքի խարիսխը Կենտրոնական Ասիայում: Սակայն մի կողմից Ուզբեկստանում տիրող ամբողջատիրական վարչակարգը (Արեւմուտքի համար անընդունելի), մյուս կողմից՝ հարավից սպառնացող իսլամ արմատականության վտանգը (Թալիբանի կողմից) հնարավորություն են տալիս Մոսկվային վերականգնել կորսված դիրքերը Կենտրոնական Ասիայում: «Եթե մենք իսլամական շարժումների դեմը չառնենք հարավում, ստիպված կլինենք նրա դեմ պայքարել սեփական երկրում: Ռուսաստանը միակ երկիրն է, որը կարող է երաշխավորել Ուզբեկստանի անվտանգությունը: Մենք անկարող ենք միայնակ պաշտպանվել», ասում է նախագահ Իսլամ Քարիմովը:

Ռուսաստանը փորձում է իր ազդեցությունը պահել այս տարածաշրջանում: Մինչեւ վերջերս Քարիմովը խուսափում էր Մոսկվայի առաջարկներից, նախընտրում էր համագործակցել Թուրքիայի, Եվրոպայի, ԱՄՆ-ի հետ: Վերջիններս առաջարկում էին որոշակի օգնություն, պայմանով, որ Քարիմովը անհապաղ պետք է բարելավեր երկրում մարդու իրավունքները, բարեփոխեր խորհրդային մոդելի տնտեսությունը, մամուլին տար ազատություն, ինչն անընդունելի է արեւելյան բռնակալին բնորոշ հատկություններով Քարիմովի համար:

Արեւմուտքի պասիվությունը Կենտրոնական Ասիայում բացատրվում է մեկ այլ հանգամանքով. Աֆղանստանում ԱՄՆ-ի աջակցությամբ հաստատված «Թալիբանը» վտանգ է ներկայացնում նաեւ ԱՄՆ-ի համար: Բանն այն է, որ շատ հաճախ Վաշինգտոնի հովանավորչությամբ «աճեցված» շարժումը կամ անհատը գլխացավանք է դառնում իր համար: Ակնառու օրինակը թիվ մեկ ահաբեկիչ Բեն Լադենն է՝ ժամանակի ԱՄՆ դրածոն, որը հետագայում իրականացրեց ահաբեկչություններ Տանզանիայում, Քենիայում: Հենց սրանով պետք է բացատրել ԱՄՆ-ի «հանդուրժողականությունը» Ռուսաստանի եւ Իրանի նկատմամբ՝ երկրներ, որոնք զիջում են հակաթալիբյան շարժմանը: Փլատակների վերածված Աֆղանստանի տնտեսության, առեւտրի միակ բնագավառը շարունակում են մնալ մաքսանենգությունը. թմրանյութերը Աֆղանստանից եվրոպա են տեղափոխվում Կենտրոնական Ասիայով, Ռուսաստանով, Բալթյան երկրներով: Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը հունիսի 19–20-ին Մոսկվա կատարած պաշտոնական այցի ընթացքում, Ռուսական ակադեմիայում ելույթ ունենալով՝ բերեց մի շարք թվեր. «Եվրոպայում վաճառվող հերոինի 80 տոկոսը ունի աֆղանական ծագում: Աֆղանստանում արտադրվող թմրանյութերի 65 տոկոսը արեւմուտքի շուկաներ է հասնում ԱՊՀ երկրների տարածքով»:

Ռուսաստանը Ղազախստանում հաստատվելու խնդիր չունի. դեռ 1992-ին երկու երկրների միջեւ կնքել է բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիր, համագործակցում են քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմական ոլորտներում: Մոսկվայի եւ Աստանայի հարաբերություններում 3 հիմնական առաջնահերթություններ են գերակայում. ա) համագործակցություն անվտանգության բնագավառում (Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրի եւ «Շանհայի հնգյակի» շրջանակներում) համատեղ պայքար միջազգային ահաբեկչության, մաքսանենգության դեմ, բ) Կասպից կարգավիճակ. երկու երկրների պայմանավորվածությունը հնարավորություն է տալիս Ղազախստանին գազի եւ նավթի հսկայական ծավալներ եվրոպա հասցնել Ռուսաստանի տարածքով, գ) մարդասիրական, մշակութային ոլորտ:

Տաջիկստանը չափազանց թույլ երկիր է ե՛ւ տնտեսական, ե՛ւ քաղաքական, ե՛ւ ռազմական առումով: Տաջիկստանի ներքին խաղաղությունն ուղղակիորեն կախված է Մոսկվայից: Նախագահ Ռահմոնովը ընտրվել է ռուսական սվինների օգնությամբ, եւ անհնազանդության դեպքում անհապաղ գահընկեց կարվի: Առանց ռուսական զորքերի (այնտեղ է գտնվում ռուսական մոտոհրաձգային 201-րդ դիվիզիան) Տաջիկստանն անկարող է դիմակայել «Թալիբանին»:

Կիրգիզիան (շուրջ մեկ ամիս առաջ Ղրղզստանը վերանվանվել է Կիրգիզիա, իսկ ռուսերենը դարձել պաշտոնական լեզու) համարվում է «ժողովրդավարական օազիս» Կենտրոնական Ասիայում: Հենց ժողովրդավարության, մամուլի ազատության քողի տակ մահմեդական ծայրահեղականները ներխուժում են երկիր: Վահաբիզմի, իսլամական ծայրահեղական այլ շարժումների համար Կիրգիզիան իր աղքատ կեցությամբ դարձել է խոցելի:

Ռուս քաղաքագետները ՌԴ նախկին արտգործնախարար Ա. Կոզիրեւի պաշտոնավարության շրջանը համարում են ամոթալի, ԽՍՀՄ փլատակներից վեր բարձրացող Ռուսաստանը Բալկաններում, Հարավային Կովկասում, Կենտրոնական Ասիայում իր ազդեցությունը զիջեց Արեւմուտքին: Նախագահի պաշտոնին Պուտինի ընտրությունից հետո Մոսկվան փորձում է իր կորցրած դիրքերը վերականգնել: Եթե Բալկաններում Ռուսաստանի ազդեցությունը չափազանց թուլացել է, Հարավային Կովկասում (առաջին հերթին Չեչնիայի պատերազմի պատճառով) կարծես թե համաձայն է նախաձեռնությունը զիջել Արեւմուտքին, ապա Կենտրոնական Ասիայում Մոսկվան վերականգնում է դիրքերը ե՛ւ քաղաքական, ե՛ւ տնտեսական առումներով: Անդրկասպյան գազատարի կառուցման ձախողումը կտրականապես կիջեցնի մեր հարեւան երկու երկրների՝ Ադրբեջանի եւ Վրաստանի կշիռները Արեւմուտքում, երկրներ, որոնց տարածքով պետք է անցնի գազատարը: Չափազանց անհավանական է թվում նաեւ Բաքու-Ջեյհան նավթատարի կառուցումը. 4 մլրդ դոլար արժողությամբ խողովակաշարով Կասպիականի նավթը Ադրբեջանի եւ Վրաստանի տարածքներով պետք է հասնի Միջերկրականի Ջեյհան նավահանգիստ: Դիտորդների կարծիքով՝ Բաքու-Ջեյհանը չի կառուցվի, եթե նույնիսկ կառուցվի, ապա խողովակաշարով հոսելու է ոչ թե նավթ, այլ՝ քաղաքականություն:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱԴՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Հիմա՞ ինչն է Ադրբեջանի հարստությունը

Վերջին տարիներին, երբ ԱՊՀ երկրներում կամ արտերկրում ժամանակ առ ժամանակ հնարավորություն էր ստեղծվում հանդիպելու ադրբեջանցի մեր գործընկերների հետ, բանավեճի վերածվող մեր խոսակցության հիմնական թեմաները երկուսն էին. Լեռնային Ղարաբաղ եւ երկու երկրների նախագահների գործունեության, լրագրողների հետ վերաբերվելու գնահատականներ: Առաջին դեպքում՝ ԼՂ հարցում, երկու կողմերս էլ իրավացի էինք յուրովի: Ադրբեջանցիներին, սակայն, խանգարում էր հոգեբանական գործոնը. նրանց ճակատներին դաջված է պատերազմում պարտված ժողովրդի կնիքը, այս ամենի արդյունք բարդույթները: Սակայն ադրբեջանցի մեր գործընկերները լավատես էին կամ այդպես էին ձեւացնում. «Մենք ունենք երկու հարստություն՝ նավթ եւ Հեյդար Ալիեւ: Դանդաղ, տարիների ընթացքում մենք կվերականգնենք կորցրածը»:

Ադրբեջանցի լրագրողներն այսօր էլ կարծիքը չեն փոխել: Ավելին. «Մենք ունենք չորս հարստություն՝ նավթ, Հեյդար Ալիեւ, բարձր մակարդակով իրականացվող կոռուպցիա եւ գործազուրկների ահռելի բանակ»:

Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանատանը հնարավորություն ունեցա թերթելու ադրբեջանական մամուլը. «Բակինսկի ռաբոչի», «Վիշկա», «Ենի Ազերբայջան», «Ադրբեջանի Հանրապետություն» թերթերի մայիս-հունիս համարները: Ադրբեջանում լավ են ապրում, նույնիսկ շատ լավ: Գործազրկություն կա, սակայն «Կասպից հարավում, ոչ մեծ խորության մեջ հայտնաբերվել են նավթի եւ գազի նորանոր պաշարներ, շուտով նոր խողովակաշարեր կկառուցվեն սեւ ոսկին միջազգային շուկաներ հանելու համար, իսկ այդ աշխատանքների համար աշխատուժ է հարկավոր»: Կա կոռուպցիա, սակայն «Հեյդար Ալիեւը նոր հրամանագիր է ստորագրել կոռուպցիայի դեմ պայքարելու մասին»: Այսպես շարունակ՝ ըստ ադրբեջանական պաշտոնական մամուլի: Պատկերն այլ է, երբ զրուցում ես լրագրողի, ասենք «Ենի Մուսավաթի», «525»-ի կամ «Ազադլիգի» թղթակցի հետ. ադրբեջանցիները խուճապահար լքում են երկիրը, ամենուր թշվառություն է, կաշառակերություն, մարդու իրավունքների տարրական նորմերի ոտնահարում (հայաստանյան քաղաքական բառապաշարով՝ ծեծուջարդ), հատկապես կալանատներում, անհույսություն, որ Ղարաբաղն այլեւս Ադրբեջան չէ:

Ադրբեջանում նախագահական գահին Հեյդար Ալիեւին պահելու գործում ամենեւին էլ երկրորդական չէ ԶԼՄ-ների դերը: Օրինակ, «Բակինսկի ռաբոչի» օրաթերթի հունիսի 7-ի, 8-ի, 9-ի համարներում նախագահ Ալիեւի նկարը, առանձին կամ ժողովրդի, պատվիրակությունների հետ, տեսա 25-26 անգամ: Նախագահը տկար չէ, ելույթ է ունենում ակտիվի առջեւ, ակտիվը բուռն ծափահարում է, զրուցում է ԵԱՀԿ պատվիրակության ղեկավար Տուղենի հետ եւ այլն: Ադրբեջանի հեռուստատեսությունը եւ ռադիոն ծայրեծայր լցված է Ալիեւին գովաբանող հաղորդումներով, Ալիեւի ճառերով: Բարեբախտաբար, Հայաստանի ԶԼՄ-ները այնքան էլ նման չեն ադրբեջանականին: Փորձը ցույց է տվել, որ քարոզչությամբ անհնար է լրացնել իշխող համակարգի բացերը, հատկապես երբ դրանք շատ են ու օր-օրի ավելացող: Քարոզչությամբ հնարավոր չէ նախագահ պահել:

Հնարավոր է՝ կարճ ժամանակով:

Թ. Հ.

Այցելուների սակավություն «Էքսպո-2000»-ում

Համաշխարհային տնտեսական ցուցահանդեսն առաջին անգամ է անցկացվում Գերմանիայում: Սակայն, դատելով Հանովերում բացված «Էքսպո-2000»-ի առաջին երեք շաբաթվա այցելուների թվից, ցուցահանդեսը բավական անհաջող է մեկնարկել: Բացումից անմիջապես առաջ Գերմանիայում հրապարակված հարցման տվյալների համաձայն, երկրի բնակիչների 37 տոկոսը Հանովեր այցելելու մտադրություն է հայտնել: Ցուցահանդեսի կազմակերպիչներն ակնկալում էին, թե ամեն օր «Էքսպո-2000» կայցելի 260 հազար մարդ եւ մինչեւ փակման օրը՝ հոկտեմբերի 31-ն այցելուների ընդհանուր թիվը կհասնի 40 միլիոնի: Առայժմ վիճակագրական տվյալները վկայում են, որ ամեն օր «Էքսպո-2000» է այցելում միջին հաշվով 150 հազար մարդ. դա սպասված թվից զգալիորեն պակաս է:

Այցելուների սակավությունն անհնար է բացատրել գովազդի անբավարարությամբ: Ցուցահանդեսի բացման նախօրեին գերմանական բոլոր թերթերն «Էքսպո-2000»-ին նվիրված հատուկ հավելվածներ լույս ընծայեցին, իսկ զբոսաշրջության գործակալություններն արդեն քանի ամիս առաջ սկսել էին տեղեր ամրագրել:

Ճիշտ է, կան մեղմացուցիչ հանգամանքներ. «Էքսպո-2000»-ի բացումը համընկավ Համբարձման եւ Հոգեգալստյան տոներին, որոնց ընթացքում գերմանացիներից շատերը մեկնում են հանգստանալու: Տեղեկատվական համակարգը չկարողացավ պայմաններ ապահովել մուտքի տոմսերի նախնական պատվերների համար: Բացի դրանից, երկաթուղայինների գործադուլի սպառնալիքները շատերին ետ պահեցին գնացքով Հանովեր մեկնելու մտքից:

Բայց այցելուների սակավության գլխավոր պատճառը մուտքի բարձր վարձավճարն է, որը մեկ անձի համար կազմում է 69 գերմանական մարկ եւ ամբողջ օրը ցուցահանդեսի տարածքում մնալու հնարավորություն է տալիս: Դա զգալի գումար է հատկապես կարողության տեր ընտանիքների համար:

Մինչդեռ «Էքսպո-2000»-ը սկզբունքորեն պետք է մատչելի լիներ ամենքին: «Պուեն» շաբաթաթերթը գրում է, որ ներկա վիճակը լրջորեն մտահոգում է ցուցահանդեսի կազմակերպիչներին, որոնք օրերս սկսել են կիրառել նաեւ նոր՝ զեղչված սակագներ. ժամը 19-ից հետո «Էքսպո-2000» մուտք գործող այցելուները վճարում են ընդամենը 10 մարկ: Այս միջոցառման շնորհիվ Ստորին Սաքսոնիայի իշխանությունները եւ դաշնային կառավարությունն ակնկալում են ավելացնել հյուրերի թիվը Հանովերում եւ փոխհատուցել ցուցահանդեսի անցկացման նպատակով իրենց ներդրած վիթխարի գումարները:

Պ. Բ.

Փոփոխված քաղաքական իրադրությունը Արաֆաթի եւ Բարաքի գնահատմամբ

«Մենք դիմակայում ենք մի նոր Միջին Արեւելքի, որը մենք պետք է ուսումնասիրենք», ասել է Էհուդ Բարաքը, ըստ լրագրող Ջուդի Դեմփսիի, որը «Ֆայնենշլ թայմս» թերթի հունիսի 12-ի համարում անդրադարձել է այդ տարածաշրջանի նոր քաղաքական իրադրությանը Արաֆաթի եւ Բարաքի տված գնահատականներին:

Փոփոխությունը կարող է առավելագույն հնարավորություններ բաց անել Արաֆաթի առաջ, միաժամանակ նվազագույնի հասցնելով Իսրայելի հնարավորությունները, եթե «վերջինս նույնպես պատրաստակամություն չցուցաբերի փոփոխվելու»:

Արաֆաթն այլեւս կարիք չունի մտահոգվելու, որ Իսրայելը կշարաշահի Սիրիայի դիրքորոշումը պաղեստինցիների նկատմամբ, ինչպես 1991 թ. Մադրիդի կոնֆերանսից ի վեր կատարել է:

«Նա (Արաֆաթը) պետք է որոշի կամ ժամանակ շահել, կամ ստիպել Իսրայելին զիջումների գնալ՝ քանի Բարաքը կարիք ունի խաղաղության հաստատման որոշակի ձեւակերպումների», ասել է Բեն Գուրիոն համալսարանից Միջին Արեւելքի հարցերի մասնագետ Ջոել Պիտերսը:

Իսրայելցի եւ պաղեստինցի մեկնաբանները սակայն տարակուսանք են հայտնում, որ Իսրայելն ինչ-որ քայլերի կդիմի: Նրանք հակված են մտածելու, որ Բարաքը կսպասի մինչեւ Բաշարը պատրաստ լինի բանակցելու: Ոմանք կարծում են, որ միջազգային ֆինանսական օգնության կարիքը կստիպի Բաշարին, որ հաշտության եզրեր գտնի Իսրայելի հետ: Բայց նա քաղաքականապես չի կարող նվազ պահանջներ ներկայացնել, քան իր հայրն էր անում ցարդ:

Խաղաղությունն անտարակույս անհրաժեշտ է երկու կողմերի համար: Հատկապես Բարաքի համար, քանի որ Հարավային Լիբանանն այժմ կառավարվում է իսլամական շիա շարժման պարտիզանական ջոկատների կողմից, որոնք սերտ կապեր ունեն Դամասկոսի հետ: Կարեւորն այժմ պաղեստինցիների եւ սիրիացիների սերտ համագործակցությունն է: Նրանք պետք է հարթեն իրենց միջեւ գոյություն ունեցող ցանկացած խնդիր: Դա Իսրայելին կզրկի մեկին մյուսի դեմ օգտագործելու հնարավորությունից:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Տասնամյա ընդմիջումից հետո սփյուռքահայության, ինչպես նաեւ Հայաստանի երաժշտասերների առավել սիրելի երգչուհիներից մեկը՝ Լիզ Սարյանը կրկին բեմ բարձրացավ փարիզյան «Կազինո դը Պարի» համերգասրահում: Երկար սպասված այդ վերադարձն ընդունվեց բերկրալի հուզմունքով: Նրան թյուն, գովազդ եւ այլն:

Ինձ համար կարեւորը տվյալ պահն է: Ամեն ինչ ավարտվում է բեմի վրա: Բեմի վրա արվեստագետի անմիջականությունը զերծ է այն անորոշությունից, որն անխուսափելիորեն առկա է հարցազրույցի ժամանակ: Միեւս էլ կան բաներ, որ չես կարող կամ չպետք է ասես: Արդ, միեւս առկա է այդ րությանը: Ուզում եմ երկուսին էլ շնորհակալություն հայտնել բեմական օգնության համար, որն այնքան դուր եկավ հանդիսականներին:

– Լեւոն Սայանի եւ դստեր՝ Կասյայի միջեւ տեսախցիկով նստած Ազնավուրի ներկայությունը տպավորիչ էր ամենքիս համար: Դա ի՞նչ էր նշանակում Ձեզ համար:

Լիզ Սարյան. «Ամեն ելույթ մի նոր փորձություն է»

ծափահարելու էին եկել հազարավոր հանդիսականներ, որոնց մեջ կային մի շարք նշանավոր անձինք՝ Շառլ Ազնավուրը, Գյուս. արք. Նազգաշյանը, Լեւոն Սայանը, պատգամավոր քաղաքապետներ Պատրիկ Դեւեջյանը եւ Անդրե Սանտինին, ՀՀ դեսպանը տիկնոջ հետ, Մադլեն Կարոպանտիեն, Ռոզի Վարդը եւ ուրիշներ: Ինչ վերաբերում է երգացանկին, կային միայն հինգ ֆրանսիական երգեր, իսկ մնացյալը հայկական երգերն էին՝ Սայաթ-Նովայի, Շիրազի, Թումանյանի, Էմինի, Ռուբեն Մելիքի, Կառվարենցի եւ այլոց խոսքերով: Հենց սկզբից Երեւանին նվիրված երգի կատարումից հետո երգչուհուն եւ իր հանդիսատեսին բնորոշ ջերմություն հորդեց՝ էլեկտրականացնելով դահլիճն ամբողջ երեկոյի ընթացքում: Ինչ վերաբերում է եզրափակիչ «Չեմ ու չեմ» երգին, որը երգչուհին կատարեց Մեղա Ազնավուրի եւ Աիդա Կառվարենցի հետ, այն հաճելի անակնկալ դարձավ: Հուզմունքը հասավ իր գագաթնակետին:

Թեեւ երգչուհին այնքան էլ չի սիրում հարցազրույցներ, նա համաձայնեց բացառիկ հարցազրույց տալ «Ազգի» թղթակցին:

– Ե՞րբ առաջին անգամ բեմ բարձրացաք:

– Տասնութ տարեկան էի, երբ բարեկամներիս դրդմամբ որոշեցի մասնակցել «Տելե դիմանշ» հեռուստահաղորդման կազմակերպած մրցույթին: 1500 մասնակիցներից միայն հինգն էին ելույթ ունենալու հեռուստատեսությամբ: Ես մտա այդ հինգի մեջ: Այն ժամանակ ինձ կոչում էին Ալիս Սիմ Սարյան: Կատարեցի Կառվարենցի «Բալալայկան» եւ նվաճեցի առաջին մրցանակը: Դա իմ առաջին բեմական ելույթն էր: Եվ քանի որ հաղթել էի, ձայնագրման բոլոր ստուդիաներն ուզում էին հետս պայմանագիր կնքել:

– Ուրեմն, այդ առաջին ելույթն արդեն խոստումնալի կարիերայի սկի՞զբն էր:

– Այո, առաջարկված պայմանագրերը հրաշալի էին: Ձայնագրման հանրահայտ «Վոգ» ստուդիայի տնօրենն իրն հավանեց, որ առաջինն ինձ ունկնդրեց եւ անմիջապես էլ պայմանագիր կնքեց: Այդպիսով ձայնագրեցի իմ անդրանիկ ձայնասկավառակը: Եվ քանի որ մենք սիրեցինք իրար եւ շուտով ամուսնացանք, ստիպված եղա ընտրություն կատարել, քանզի ընտանեկան հարկը կյանքը եւ արվեստագետի կարիերան հաճախ չեն զուգադիպում: Երբ որդիս ծնվեց, առավել հպարտ էի իմ ընտրությամբ: Ես պատռեցի այդ բոլոր պայմանագրերը եւ չզղջացի, քանզի շատ եմ սիրում երգել, բայց չեմ սիրում երգչի զբաղմունքի հետ կապված մյուս բաները, հարցազրույցներ, հեռուստատեսու-

Մեղա Ազնավուր. Լիզ Սարյան. Աիդա Կառվարենց:

փորձիկ գաղտնի պարտեզը:

–Չե՞ք ափսոսում, որ նման առիթները չեք օգտագործել Ֆրանսիայում կարիերա ստեղծելու համար:

– Անկեղծ ասած՝ ոչ: Միայն թե երբեմն ինքս ինձ հարցնում եմ, թե ինչ կարող էի անել: Դա ոչ թե ափսոսանք է, այլ հենց հետաքրքրասիրական հարց: Ամեն դեպքում անչափ գոհ եմ, որ երգել եմ հայկական ստվար համայնք ունեցող բոլոր երկրներում:

– Հարցադրումն անխուսափելի՞ էր արդյոք 10 տարվա ընդմիջումից հետո:

– Անշուշտ, դա անխուսափելի էր: Եթե նույնիսկ բեմ ես վերադառնում մեկ ամսվա դադարից հետո, հարցադրումը դարձյալ առկա է, քանզի հայկական արվեստագետների համար ամեն ելույթ մի նոր փորձություն է: Չեմ թաքցնում, շատ էի հուզվում, քանի որ հարկավոր էր մեկ օրում ամեն ինչ կարգավորել: Դա ինձ համար գլխավոր փորձ էր եւ, իհարկե, կջանամ ավելի լավ հանդես գալ Մարսելում:

– Հիացմունք պատճառեց հայկական երգերի բեմականացումը, որը թախծի («Դլե յաման») եւ զվարթության («Վարդավառ») գեղեցիկ խառնուրդ էր:

– Ես, այնուամենայնիվ, բավական թախծոտ երգչուհի եմ, բայց մշտապես հանդես եմ բերում իրատեսական, ազատ, կենսախինդ մոտեցում: Բայց այդ բեմականացումներն արվում են պահի ազդեցությամբ: Մարսելում դրանք ուրիշ կլինեն:

– Վերջին երգի՝ «Չեմ ու չեմի» կատարումը Աիդա Կառվարենցի եւ Մեղա Ազնավուրի հետ հաճելի անակնկալ էր հանդիսականների համար: Դա ո՞ւմ գեղեցիկ նախաձեռնությունն էր:

– Աիդա Կառվարենցինը: Երբ իմացավ, որ համերգ եմ տալու, որոշեց հաճելի անակնկալ մատուցել հանդ-

– Անբացատրելի հույզեր: Ես նրան շատ եմ սիրում: Ի դեպ, այդ երեկո նրան ասացի. «Շառլ, երբ Դուք կողքիս չեք, Ձեզ անհամար ասելիքներ եմ ունենում, բայց երբ Ձեզ տեսնում եմ, ամեն ինչ մոռանում եմ, բայց մեկ բան կարող եմ ասել. «Ես Ձեզ սիրում եմ»: Շատ հուզվեցի, երբ մի աղջիկ նրանից ինքնագիր խնդրեց, իսկ նա ասաց. «Ստորագրում եմ, բայց հիմա Լիզի երեկոն է»: Դա անչափ ազնիվ պահվածք էր:

– Հաճախ ասում եք. «Զգում եմ Հայաստանիս ցավը»: Այդ հուզիչ արտահայտությունը վկայում է հայրենիքի ապագայի համար Ձեր խոր տառապանքի մասին:

– Այո, Հայաստանիս ապագան ինձ շատ է մտահոգում, մասնավորապես քաղաքական վիճակը, որից կախված են տնտեսական աճը եւ երկրի ապագան: Ներդրումների հարցում օտարերկրացի կամ սփյուռքահայ գործարարների անվստահությունը պայմանավորված է ոչ այնքան դրամական կորուստներով կամ շահույթի բացակայությամբ, որքան անապահովությամբ: Երկրում լիակատար անիշխանություն է: Իշխանությունները պարտավոր են խիստ եւ անկաշառ կարգուկանոն հաստատել:

– 1984 թ. անընդմեջ 14 երեկո 7 հազար հանդիսատեսի համար համերգներ տվեցիք Հայաստանում: Ե՞րբ կլինի երջանիկ վերադարձը:

– Շատ եմ ուզում վերադառնալ, բայց մարդիկ արդյոք դեռ համերգի գնալու ցանկություն ունե՞ն. այդ մտահոգությունը տանջում է ինձ: Բարեկամներիցս շատերը կուզենային ինձ ուղեկցել Հայաստանում իմ համերգային շրջագայության ժամանակ: Կարծում եմ, նրանց երկար չեմ սպասեցնի. գուցե մեկնեմ եկող տարի:

ԱՐՄԻՆԵ ԱՇԽՅԱՆ,
Փարիզ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՓԱՌԱՏՈՆ

Հնչում էր Մալերի երաժշտությունը

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում շարունակվում է «Աշխարհը եւ մենք» ծրագրում անցկացվող վիեննական երաժշտության փառատոնը: Վերջին օրերի ընթացքում հնչեցին Ֆ. Շուբերտի թիվ 9 («Անավարտ») սիմֆոնիան, Դ. դՈւզեի Թուրինի երգաշարը (մենակատար՝ մեցցո-սոպրանո Բրիգիտե Ֆինըեր), Գ. Մալերի «Ռյուքկերտի երգերը» (նույն կատարմամբ) եւ Յո. Հայդնի «Հրաժեշտի սիմֆոնիան» (թիվ 45): Հաջորդ օրը՝ հունիսի 24-ին, երեւանյան երաժշտասերներին հիացրեց ջութակահարուհի Լիդիա Բայխը, որը Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ կատարեց Ռ. Բիռոֆի «Եռերգությունը» եւ Ֆ. Մենդելսոնի կոնցերտը ջութակի եւ նվագախմբի համար: Իհարկե, անհնար է պատկերացնել վիեննական երաժշտությունն առանց Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտի աստվածային ստեղծագործության: Շաբաթ օրվա համերգը եզրափակվեց հանճարեղ երգահանի 40-րդ սիմֆոնիայի կատարմամբ:

Բրիգիտե Ֆինըեր

Կիրակնօրյա համերգի ծրագրում Գ. Մալերի 2-րդ սիմֆոնիան էր («Հարություն»): Այս անգամ մենակատարները Ինգրիդ Հաբերմանը (սոպրանո) եւ Բրիգիտե Ֆինըերն էին (մեցցո-սոպրանո):

Բրիգիտե Ֆինըերը վոկալ կրթությունը ստացել է Վիեննայի երաժշտական ակադեմիայում: Առաջին բեմելը եղել է Վիեննայի փառատոնի շրջանակներում, Ֆրանց Շուբերտի «Ֆիեռաբրաս» օպերայի բեմադրության մեջ, որը ղեկավարում էր Կլաուդիո Աբբադոն: 1994 թ. Բրիգիտե Ֆինըերին շնորհվել է Վիեննայի միջազգային Բելվեդեր մրցույթի մրցանակը: 1996-ից սկսած Ֆինըերը մասնակցել է Մոցարտի «Կախարդական սրինգ» օպերայի հյուրախաղային նոտասկով բեմադրված ներկայացմանը, դիրիժորներ Ռալֆ Վայկերտի եւ Մոշե էթզմոնի ղեկավարությամբ: Ֆինըերի երգացանկում կան Բեռնսթայնի, Սեն-Սանսի, Մալերի, Վոլֆգանգ Միտերերի ստեղծագործություններից:

Ինչպես նախորդ, այնպես էլ փառատոնի այս երեք օրերը մեծ բավականություն պատճառեցին դասական երաժշտության սիրահարներին: Համերգների հովանավորները (Արմենտել, «Արեւմտյան աղամանդ», «Վարուժան Կնունի եւ տղաներ» (Աբենք), «Գրանդ տոբակո») հնարավոր ամեն ինչ արել էին համերգներն իսկապես տոն դարձնելու համար:

Ս. Գ.

Գիրքը՝ դեսպան
Թբիլիսիում ավարտվեց գրքի միջազգային տոնավաճառը

Վրաստանի մայրաքաղաքում ավարտվեց Գրքի միջազգային երկրորդ տոնավաճառը, որին մասնակցում էին 11 երկրների գրահրատարակչություններ: Տոնավաճառին մասնակցեցին նաեւ հայ հրատարակիչներ, որոնք ներկայացրել էին 100 գիրք: Տոնավաճառի շրջանակներում անցկացվեց «Հայ գրքի օր», որին մասնակցելու էին հրավիրված ոչ միայն մասնակիցները, այլեւ Վրաստանի հայ համայնքի ներկայացուցիչներ, Վրաստանի պառլամենտի պատգամավորներ: Այդ օրը Հայաստանի հրատարակիչների հյուրը եղան Վրաստանի նախագահի աշխատակազմի ազգային փոքրամասնությունների բաժնի վարիչի տեղակալ Գեւորգ Անխյանը, բաժնի խորհրդական Գիվի Շահնազա-

Հայ գրքի տաղավարում:

րյանը, Վրաստանի կրթության նախարարության պատասխանատու աշխատակիցներ, Վրաստանի պառլամենտի 6 հայ պատգամավորներ, «Վերնատուն» գրական միավորման անդամներ, «Վրաստան» թերթի խմբագիր Վան Բայբուրթյանը, Բենիկ Սեյրանյանը, մշակույթի, գրականության գործիչներ: Հայ հրատարակիչների արտասահմանյան գործընկերները մեծ հիացմունք արտահայտեցին հայկական գրքերի մասին, ինչպես նաեւ «Հայ գրքի օրվա» համար, որն անցկացվեց հանդիսավոր:

«Ինչպես Վրաստանի, այնպես էլ տոնավաճառի մասնակից մյուս երկրների պատվիրակությունների ներկայացուցիչները երկար ժամանակ չէին հեռանում հայկական տաղավարից, մեր զույգի ժամանակ ասաց հայկական պատվիրակության ղեկավար, Հայաստանի հրատարակիչների ազգային ասոցիացիայի նախագահ Վահան Խաչատրյանը: Դա, իսկապես, մեր հաղթանակն էր, որը մեծ պատասխանատվության էր մեզ մղում: Հրատարակչական բիզնեսին օժանդակելու ծրագրի նոր պայմանագիր կնքվեց Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ազգային ասոցիացիաների միջեւ: Ծրագիրը հովանավորելու է «Եվրասիա» հիմնադրամը»:

Տոնավաճառին ներկայացված 100 անուն հայկական գրքերի վաճառքը կազմակերպեց Գեւորգ Անխյանի ղեկավարությամբ գործող «Վերնատուն» հայ գրողների միավորումը: Արանից հետո Հայաստանում լույս տեսած գրքերը կառաքվեն Թբիլիսի՝ «Վերնատուն» վարչություն, որը եւ կիրականացնի դրանց վաճառքը: Շուտով Հավլաբարում կբացվի հայկական գրքի վաճառքի կետ: Ճիշտ է, այնտեղ եւս, ինչպես եւ մեզ մոտ, գրքերը դժվարությամբ են վաճառվում (նույն սոցիալական չլուծված խնդիրների պատճառով), բայց շատ ու շատ մարդիկ մեր տաղավարից չէին հեռանում:

«Ցավոք, տոնավաճառին ոչ մի անգամ չմասնակցեցին Վրաստանում Հայաստանի դեսպանատան աշխատակիցները, ասաց Վահան Խաչատրյանը, բայց պետք է նշեմ, որ մեզ շատ բանով օգնեցին ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության աշխատակիցները: Նրանց ջանքերով ոչ մի քաղաքություն չեղավ հայ-վրացական սահմանի մաքսատներում»:

Վերջին սառը տարիների ընթացքում հայկական հազվագյուտ գրքեր են մտել Վրաստան (երբեմն դա արվել է «Արոլոն» հրատարակչության ջանքերով):

Հայ հրատարակիչների ծրագրի համաձայն, մոտ ժամանակներս հանդիպում կկազմակերպվի Վրաստանի հայ համայնքի եւ Վրաստանում ծնված ու Հայաստանում գործող մշակույթի 10 գործիչների միջեւ: Բացի այդ, տպագրվելու է Սայաթ-Նովայի տաղերի եռալեզու (հայերեն-վրացերեն-ադրբեջաներեն) գիրքը:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

66 թեկնածուներ կյանք մտան

Ավարտվեց 20-րդ դարի վերջին ուսումնական տարին, եւ հանրապետության դպրոցների շրջանավարտներին տրվեցին ավարտական վկայականներ: Ամենուր տոնական տրամադրություն էր ու ուրախ հանդեսներ՝ կազմակերպված տանտերերի կողմից: Տոն էր նաեւ Վահան Թեքեյանի անունը կրող կրթահամալիրում, որն այս տարի տվեց 63 շրջանավարտներ, որոնցից 9 գերազանցիկներ էին: Հասունության ատեստատների հանձնման արարողությանը մասնակցում էին Սեբաստիա-Մալաթիա համայնքի ներկայացուցիչները, հյուրեր, ծնողներ, իսկ սուրբ Մարիամ Աստվածածին եկեղեցու ավագ քահանա տեր Եսայիին 63 շրջանավարտներին ընծայեց Աստվածաշունչ: Շրջանավարտներին ասված խոսքերից հատկապես շատ հուզիչ էր կրթահամալիրի տնօրեն Անահիտ Խալաթյանի բարեմաղթանքը, որը վերջին դասի տպավորություն թողեց: Տնօրենը կամեցավ, որ նրանք իրենց միջից հանեն գոռոզություն կոչվող ախտը, որը մարդկանց չարիք է բերում: Կամեցավ, որ նրանց ճանապարհը լինի լուսավոր եւ Աստծո օրհնությամբ հաղթահարեն ամեն դժվարություն ու չմոռանան, որ Վ. Թեքեյանի անունը կրող կրթահամալիրի շրջանավարտներն են ու նրա բառերով էլ ասած՝ «Կեցցե՛ն անոնք, որ կպարին ազգին սիրովն անձկագին»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Մարզական

ՀԱՕԿ

Նշվեց միջազգային օլիմպիական օրը

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

1894 թ. հունիսի 23-ը նոր օլիմպիական խաղերի վերածննդի օրն է: Եվ արդեն ևանի տարի ամբողջ աշխարհում այն նշվում է իբրեւ միջազգային օլիմպիական օր: Բազմաթիվ երկրներում անցկացվում են մարզամշակութային միջոցառումներ, որոնց ընթացքում լուսաբանվում, տարածվում են օլիմպիզմի վեհ գաղափարները, նորանոր մարդիկ բարեկամանում են սպորտի հետ:

Արդեն ութերորդ անգամ մեզանում եւս նշվում է օլիմպիական օրը: Հանրապետության քաղաքներում անցկացվում են դրան նվիրված բազմազան միջոցառումներ: Այս անգամ եւս այդ իրադարձությանը նվիրված միջոցառումների ծրագիրը հարուստ էր ու հետաքրքիր:

Օլիմպիական օրը մեկնարկեց մայրաքաղաքի Հանրապետության հրապարակում: Այստեղ առավոտից եռուզեռ էր. փողփողում էին բազմագույն դրոշներն ու փուչիկները, թնդում էր երաժշտությունը: Ժամը 11-ին տրվեց զանգվածային վազքարշավի մեկնարկը, որին տարբեր տարիքի հազարավոր մարդիկ մասնակցեցին: Այստեղ իրենց կազմակերպվածությամբ առանձնանում էին Երեւանի վազքասերների ակումբի ներկայացուցիչներն իրենց ղեկավար Վլադիմիր Մակարյանի գլխավորությամբ: Վազորդներին հետեւեցին հաշմանդամ սայլակավոր մարզիկները, եւ բոլորը համերաշխ կերպով ալացան «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտ: Վազքի եզրափակում եւս պակաս աշխուժություն չէր տիրում: Բոլոր մասնակիցներին տրվեցին հավաստագրեր՝ վավերացված միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչի կողմից: Փոքրիկ վազորդներից շատերը հենց վազքուղիների մոտ ինքնագրեր էին խնդրում նաեւ Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ, ըմբշամարտի աշխարհի եւ Եվրոպայի բազմակի չեմպիոն Բենուր Փաշայանից:

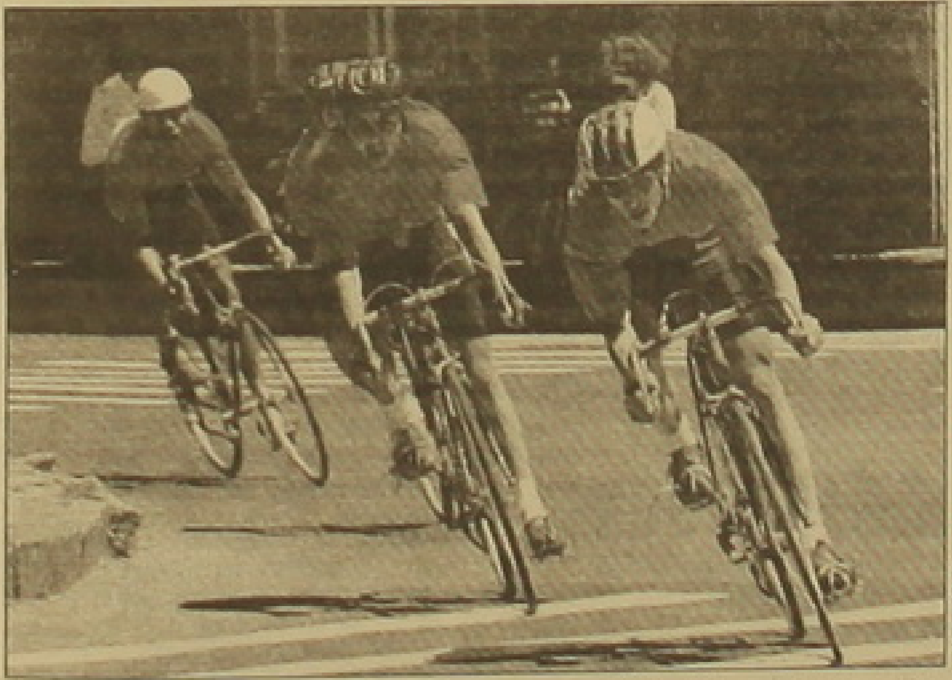

«Հրազդան» մարզադաշտում էլ կայացավ 1987-88 թթ. ծնված ֆուտբոլիստների մրցաշարի եզրափակիչ խաղը: Մրցումները սկսել էին ութ թիմեր, իսկ վճռական հանդիպման ժամանակ մրցեցին երկու ուժեղագույնները՝ ֆուտբոլի հանրապետական եւ քաղաքային մարզադպրոցների թիմերը: Ավելի ուժեղ գտնվեց քաղաքային մարզադպրոցի թիմը, որը հաղթեց 4-1 հաշվով:

Միջոցառումներից հաջորդը հեծանվավազքի կրիտերիում ծեսից անցկացված մրցումներն էին: 35 հեծանվորդներ 20 շրջան անցան մանկական զբոսայգու շրջակա տարածքում: Մրցասարածությունը 10 միջանկյալ եզրագիծ ուներ, որոնց համար համապատասխան միավորներ էին տրվում: Չափազանց հետաքրքիր պայքարում հաղթող դարձավ Վահան Կարապետյանը, որը 25 միավոր վաստակեց: Մի փոքր ետ մնացին երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ Վազգեն Դուլիջանյանը եւ Արմեն Գյոզալյանը:

Երեւանյան լիճն այդ օրը շատերին էր ձգել: Այստեղ նախ անցկացվեցին մրցումներ ակադեմիական թիավարությունից, ապա մրցապարեզ մտան կանոէ եւ բայդարկա մրցաձեւերի ներկայացուցիչները: Գլխավոր մրցանակը խաղարկվեց բայդարկաներով 200 մ մրցատարածությունում: Հաղթեց մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Արթուր Հարությունյանը:

Տարբեր մարզաձեւերից մրցումներ տեղի ունեցան Վանաձորում, Սեւանում: Շատ հետաքրքիր էին Սեւանա լճում անցկացված առագաստանավերի մրցումները:

Հարուստ էր երեկոյան ծրագիրը: Մայրաքաղաքի Ազատության հրապարակում մի քանի ժամ շարունակ իրար էին հաջորդում ակրոբատների, սպորտային ու գեղարվեստական մարմնամարզիկների, բազմինտոնիստների, սեղանի թենիսիստների, արեւելյան մարտարվեստի ներկայացուցիչների ցուցադրական ելույթները: Իրենց ուժը ցուցադրեցին բազկամարտիկները: Ընդ որում, կարող էին մրցել բոլոր ցանկացողները: Ավելացնենք, որ սա օլիմպիական օրվա առանձնահատկությունն է. փորձառու մարզիկների կողքին հանդես են գալիս նաեւ սկսնակները:

Ամբողջ երեկոյի ընթացքում մարզական մրցումներն ընդմիջվում էին ստեղծագործական կոլեկտիվների, անհատ կատարողների ելույթներով: Մինչեւ ուշ երեկո տիրում էր երաժշտությունը, հումորը, ուրախությունը: Իսկ օլիմպիական օրը եզրափակվեց տոնական հրավառությամբ:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ուժեղագույն քառյակը որոշվեց

UEFA EURO 2000

Եվրոպայի առաջնությունում շաբաթ եւ կիրակի օրերին անցկացվեցին քառորդ եզրափակիչ փուլի չորս հանդիպումները: Որոշվեցին այն չորս հավակնորդները, որոնք շարունակում են պայքարը չեմպիոնի կոչման համար: Այդ խաղերում հաղթեցին ուժեղագույնները, բայց ոչ շատ քչերով անտեսանելի էին դրանց ընթացքն ու գրանցված հաշիվները:

Իտալիա-Ռումինիա՝ 2-0 (2-0): Չնայած հաշվին, պետք է, որ Ռումինիայի հավաքականը համարյա ոչ մի բանով չէր զիջում մրցակցին: Թերեւս, միայն գոլային պահերի իրացմամբ իտալացիները գերազանցեցին ռումինացիներին: Վերջիններս մի շարք հնարավորություններ ունեցան գրավելու հակառակորդի դարպասը, բայց ոչ մի անգամ դա անել չկարողացան: Իտալացիները երկու գոլ խփեցին, երկուսն էլ իրար նման: Հաշիվը բացվեց 33-րդ րոպեին. գնդակը փոխանցվեց Ֆրանչեսկո Տոտտիին, որը առաջ սլանալով, գրավեց ռումինացիների դարպասը: Երկրորդ խաղակեսում (56՛) նույն կերպ խփվեց նաեւ երկրորդ գոլը: Ֆիլիպո Ինձագին խորքից ստացավ գնդակը, բավականին առաջանալով մեն-մենակ հայտնվեց մրցակցի դարպասապահ Բոգդան Ստելյայի հետ եւ կրկնապատկեց հաշիվը: Ռումինիայի հավաքականի ֆուտբոլիստները շատ ջանքեր թափեցին խաղի մեջ բեկում մտցնելու համար, բայց չկարողացան ոչինչ անել: Նրանց գործը բարդացրեց նաեւ այն, որ խաղավարտին մոտ երկրորդ դեղին քարտ ստանալով խաղադաշտից հեռացվեց թիմի ավագ Գեորգե Հաջին:

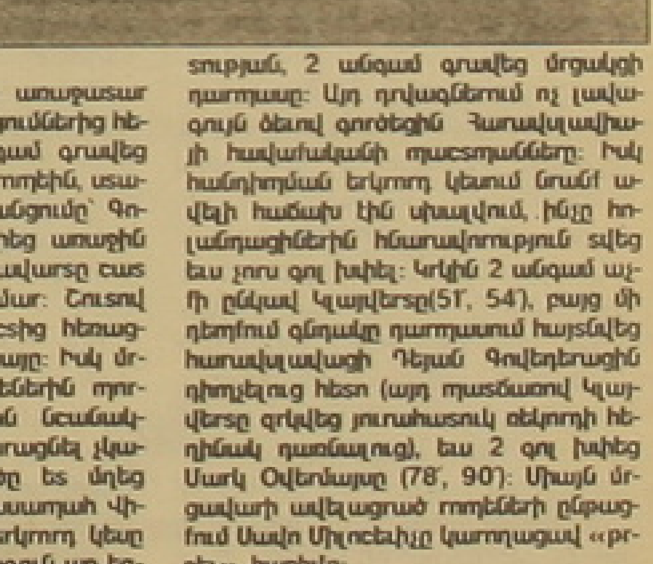

Պորտուգալիա-Թուրքիա՝ 2-0 (1-0): Պորտուգալիայի հավաքականի ֆուտբոլիստները զգալիորեն գերազանցեցին մրցակիցներին եւ արժանի հաղթանակ տարան: Հասկանալի փայլեց թիմի առաջատար Լուիշ Ֆիգուն, որի փոխանցումներից հետո Նունու Գոմիշը 2 անգամ գրավեց թուրքերի դարպասը: 44-րդ րոպեին, ստանալով խաղընկերոջ փոխանցումը՝ Գոմիշը գլխի հարվածով խփեց առաջին գոլը: Առաջին խաղակեսի ավարտը շատ անհաջող էր թուրքերի համար: Շուտով կորիզս խաղի համար դաշտից հեռացվեց նրանց խաղացող Ալփայը: Իսկ մրցավարի ավելացրած րոպեներին պորտուգալացիների դարպասին նշանակված 11 մ հարվածը նրանք իրացնել չկարողացան. Արիֆի հարվածը ետ մղեց պորտուգալացիների դարպասապահ Վիտոր Բայան: Հանդիպման երկրորդ կեսը սկսվելուց 10 րոպե անց Ֆիգուն աջ եզրում խաբս տվեց թուրք պաշտպաններին, ճշգրիտ փոխանցում կատարեց Գոմիշին, եւ հաշիվը դարձավ 2-0: Հետագայում, չնայած կողմերի գործադրած ջանքերին, նոր գոլ չգրանցվեց:

Ֆրանսիա-Իսպանիա՝ 2-1 (2-1): Այս խաղը չափազանց համառ պայքարում ընթացավ, քանի որ խաղադաշտում իրար արժանի ուժեղ մրցակիցներ հանդիպեցին: Ֆրանսիացիները գրոհում էին մեծ ուժերով, իսկ իսպանացիները առավել էին կտրուկ հակագրոհներին: Երկու խաղակեսերն էլ կյանքի իրավունք ունեին, ինչը եւ ցույց տվեց հանդիպումը: Թերեւս, մի փոքր առավելություն ունեին ֆրանսիացիները: 32-րդ րոպեին Զինեդին Զիդանը տուգանային հարվածով գրավեց իսպանացիների դարպասը: 6 րոպե անց հաշիվը հավասարվեց. Գայսկա Մենդիետան տասնմետրանոց հարվածից իրացրեց 11 մ տուգանայինը: Բայց եւս 6 րոպե անց Ֆրանսիայի հավաքականը կրկին առաջ անցավ. Յուրի Ջորկաեֆը շեշտակի հարվածով գնդակն ուղարկեց դարպասի վերին անկյունը: Երկրորդ խաղակեսում հաշիվը չփոխվեց, թեեւ սուր պահեր շատ եղան: Հիանալի էին գործում թիմերի դարպասապահները: Շատ բան կարող էր փոխվել 90-րդ րոպեին, երբ իտալացի մրցավար Պիերլուիջի Կոլինան երկրորդ անգամ 11 մ հարված նշանակեց ֆրանսիացիների դարպասին: Մենդիետային արդեն փոխարինել էին, այդ պատճառով գնդակին մոտեցավ Ռաուլը: Բայց նրա հարվածը բարձր ստացվեց:

Հոլանդիա-Հարավսլավիա՝ 6-1 (2-0): Լարված պայքար էր ակնկալվում, բայց ավա՜ղ... Հոլանդացիները մեծ վերելքով հանդես եկան եւ վստահ հաղթանակ տարան: Գրանցվեց մի հաշիվ, որը շատ անսովոր է աշխարհամասի առաջնության այս փուլի համար: Իսկ հոլանդացիների հարձակվող Պատրիկ Կլայվերտը 3 գոլ խփեց: Մինչեւ առաջին խաղակեսի միջնամասը ոչ մի աչքի ընկնող բան չէր նկատվում: Բայց շուտով (24՛ եւ 38՛) Կլայվերտը, շնորհիվ իր բարձր վարպետության, 2 անգամ գրավեց մրցակցի դարպասը: Այդ դրվագներում ոչ լավագույն ձեւով գործեցին Հարավսլավիայի հավաքականի պաշտպանները: Իսկ հանդիպման երկրորդ կեսում նրանք ավելի հաճախ էին սխալվում, ինչը հոլանդացիներին հնարավորություն տվեց եւս չորս գոլ խփել: Կրկին 2 անգամ աչքի ընկավ Կլայվերտը (51՛, 54՛), բայց մի դեպքում գնդակը դարպասում հայտնվեց հարավսլավացի Դեյան Գովեդարիցին դիպչելուց հետո (այդ պատճառով Կլայվերտը զրկվեց յուրահատուկ ռեկորդի հեղինակ դառնալուց), եւս 2 գոլ խփեց Մարկ Օվերմարսը (78՛, 90՛): Միայն մրցավարի ավելացրած րոպեների ընթացքում Սավո Միլոշեւիչը կարողացավ «բոքել» հաշիվը:

Այսպիսով, կիսաեզրափակիչ խաղերից մեկում հունիսի 28-ին Բրյուսելում կմրցեն Պորտուգալիայի եւ Ֆրանսիայի հավաքականները: Հաջորդ օրը՝ հունիսի 29-ին, մյուս կիսաեզրափակիչ խաղում Ամստերդամում կհանդիպեն Իտալիայի եւ Հոլանդիայի հավաքականները:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց
2. Պերու: 3. Տարր: 5. Դախաու: 6. Լորտու: 8. Ուխա: 9. Ֆոտո: 10. Մազուրկա: 11. Տաշքենդ: 12. Սալիերի: 13. Նարսյան: 15. Շուման: 17. Տիր: 18. Հոռ: 22. «Ասպակ»: 23. Ժառով: 25. Րոպե: 26. Նետո: 28. Լիուս: 29. Ալֆա:

Հորիզոնական
1. «Սպարտակ»: 4. Մենդելսոն: 7. Պոկոֆեւ: 10. Մոցարտ: 12. «Սամսոն»: 14. Ուշու: 16. Շուբերտ: 18. Հենդել: 19. Իզմիր: 20. Եղջյուր: 21. Որեւիցե: 22. Անժ: 24. Արգանդ: 27. Իլիգան: 30. Սեկվոյա: 31. Չայկովսկի: 32. Նոտակալ:

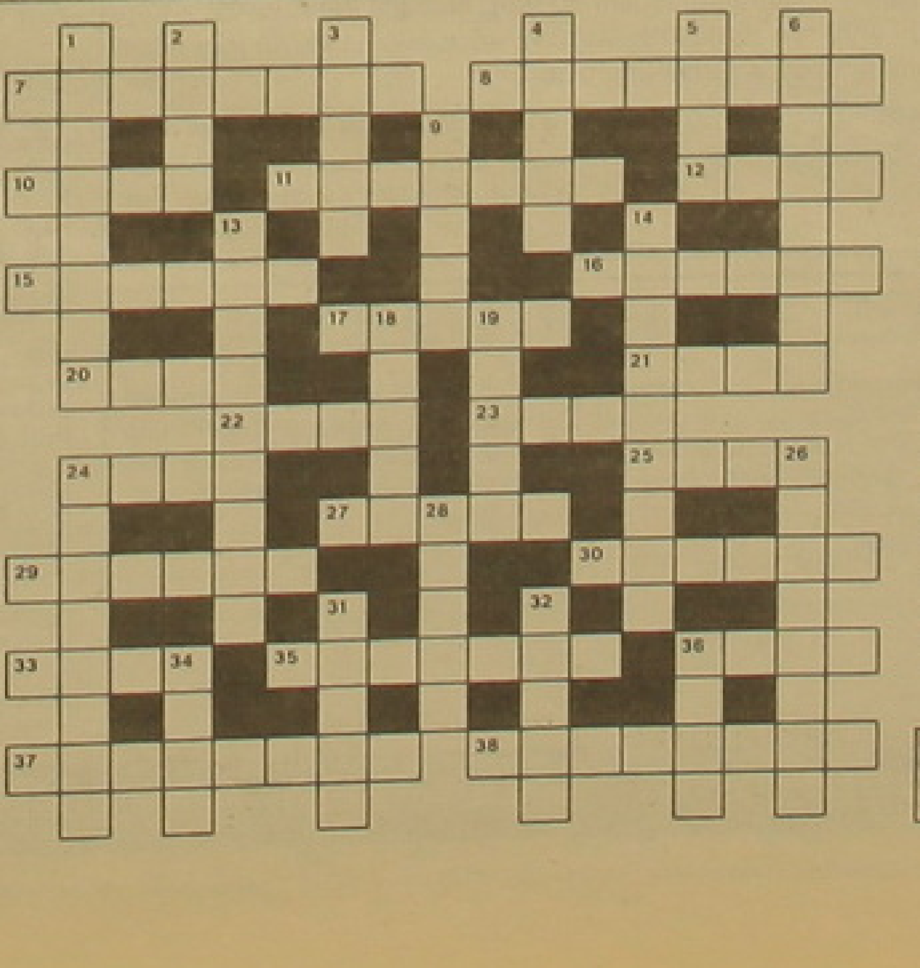

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց
1. Հայ կինոդերասան («Անուշայի վրիժառուները», «Հասուկ կարծիք»): 2. Բնակավայր Եգիպտոսում, ուր գտնվում են Քեոփսի, Միքերինի եւ այլ փարավոնների դամբարանները եւ Մեծ սֆինքսը: 3. Գետ Հայաստանում: 4. Լծկանի վզին անցկացվող աղեղ: 5. Ազգային փոքրամասնություն: 6. Ռուս օպերային երգիչ: 9. Շենքի կամ բազիլիկայի կիսաշրջանաձեւ ելուստ: 13. «Պոկսոր ծիվագո» վեպի հեղինակը: 14. Ֆրանսահայ կոմպոզիտոր: 18. Լիճ Իրանում: 19. «Առաջին սիրո երգը» կինոնկարի հերոս: 24. Ռուս կոմպոզիտոր, դաշնակահար: 26. Ուկրաինացի գրող Պ. Զահրեբելնու պատմավեպը: 28. Մարոկկոյի մայրաքաղաքը: 31. Հայրենիք, ... : 32. Ֆրանսիացի նկարիչ, քանդակագործ: 34. Անհաս, խելապակաս: 36. Անբարո, վատ գործեր կատարող:

Հորիզոնական
7. Դանթեի «Աստվածային կատակերգության» գծանկարների եւ բազմաթիվ տիրամայրերի հեղինակը: 8. Ալազանի իսկական ազգանունը: 10. Օլիմպոսի թագուհին: 11. Ֆրանսիացի գրող, հասարակական գործիչ, հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ: 12. «Տասներկու աթոռ» վեպի հեղինակներից Իլֆի անունը: 15. Այգում կառուցված փոքրիկ տնակ: 16. Լիստի ստեղծագործություններից: 17. Պետություն Աֆրիկայի հյուսիս-արեւելքում: 20. Քաղաք Ֆրանսիայում, Լառուա գետի գետաբերանում: 21 Մեր արկածային գրադարանը զարդարում են նրա գրքերը: 22. Թռչունների խումբ: 23. Ա. Բակունցի «Միհավ» պատմվածքի հերոսուհին: 24. Հալվե, ...: 25. Ժամանակի միավոր: 27. Ֆրանսիացի կինոռեժիսոր: 29. Պաշտոնական մարմնի ղեկավարի կարգադրություն: 30. Բրդի տեսակ: 33. Կռիվ, պատերազմ, ...: 35. Ախուրյան գետի վտակ: 36. Հովհ. Թումանյանի պոեմը «Լոռեցի ...ն»: 37. Հայազգի տնտեսագետ: 38. Բրիտանիայի թագուհին 1837-ից:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրի «Ազգի» հուլիսի 1-ի համարում:

Փորձե՛ք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձե՛րն է:

ՀԱՆՈՎԵՐ

«Էքսպոյի» արձագանքը՝ ներդրումներ

Սկիզբը էջ 1

Գեղարվեստական ծրագիրը մեծ հաճույքով դիտեցին թե գերմանացիները, թե մյուսները: «Գագաթնակետը հայրենասիրական ոգով վերջին երգն էր, եւ ես տեսա, որ շատերն արցունքոտ աչքեր ունեին», մամուլի ասուլիսին ասաց ֆինանսների դաշնային նախարարության խորհրդարանական պետքարտուղար Կարլ Դիլլերը:

«Էքսպոյի» 26 ազգային օրերի արարողակարգի պատասխանատու Աքսել Շիլինգը երեկոյան մեզ հետ իր խիստ հուզախառն զրույցում, ուր, գեղարվեստական ոգով ասած, սեր էր առ Հայաստան, խոստովանեց. «Ես մինչեւ հիմա չէի տեսել նման ազգային օր, ինչպիսին Հայաստանինն էր: «Էքսպոյից» առաջ ոչինչ չգիտեի Հայաստանի մասին, փորձեցի այդ բացը լրացնել ինտերնետով եւ հայ բարեկամներից վերցրած գրքերով, սակայն հայ ժողովրդի պատմությանն ու ավանդույթներին ավելի խորը ծանոթացա հայկական տաղավարի կազմակերպչական աշխատանքների ընթացքում»:

Գերմանացի պաշտոնյան չթաքցրեց, որ «Էքսպոյում» ներկայացված 190 մասնակից երկրներից ամենաինտելեկտուալը Հայաստանի եւ Շվեյցարիայի տաղավարներն էին: Սա եզակի եւ անհատական կարծիք չէ. կուռ, ուժեղ, կոնցեպտուալ հենքի վրա կառուցված հայկական տաղավարը տեղակայված է Ռուսաստանի, Մոլդովայի, Ալբանիայի, Սլովենիայի, Ֆիլիպինների հարեւանությամբ: Բոլոր նշված տաղավարների համար «այցելու բերող» հայկական տաղավարը շարունակում էր իշխել, երբ այցելեցինք նաեւ աֆրիկյան, ասիական, եվրոպական բազմաթիվ տաղավարներ: Կանաչավուն լույսի, ձայնի, ջրային շատրվաններով բեմադրություն էր ներկայացնում դահլիճ լցնելով. Սիրիան ձեռքի աշխատանքի նրբագույն համբերություն էր ցուցադրում, աֆրիկյան պետությունները փայտից ու քարերից պատրաստված այնպիսի արձաններ էին ներկայացնում, որ սկսեցինք կասկածել՝ Երեւանի Վերնիսաժի վարպետներից իրե՞նք, թե՞ մերոնք են ազդվել: Բրազիլացիներն այցելուներին «ստիպում էին» մասնակցել իրենց տաղավարը «կառուցելուն»: Մանր փայտիկներով սարքված պատին կարող ես հետքդ թողնել: Մարոկկոն իր աշխարհի համեմունքներն է առաջնայինը դարձրել: Ադրբեջանական տաղավարը շեշտում է իր հզոր ներուժը. նավթ, Մետաքսի ճանապարհ: Ի դեպ, Հայաստանին ագրեսոր, նվաճող ներկայացնող նրա ներկայացրած վահանակը ամենեւին չի տեղավորվում «Էքսպո-2000»-ի «Մարդ, բնություն, տեխնոլոգիա» եռանկյունու գաղափարախոսության մեջ: Ադրբեջանցիներն իրենք էլ այցելելով հայկական տաղավար, ասել են, թե ուշադրություն մի դարձրեք մեր այդ վահանակին, դա մեր քաղաքականությունն է, որը չպետք է ազդի մեր մարդկային հարաբերությունների վրա:

Հայկական տաղավարն էլ Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված մի վահանակ, Լեռնային Ղարաբաղի մեծադիր մի քարտեզ է ներկայացնում: Սակայն «Էքսպոյի» Հայաստանի հանձնակատարի տեղակալ Նարինե Մահակյանն ասաց. «Մեր ցուցադրածը ոչ մի պետության կամ ժողովրդի դեմ չէ, այլ ընդամենը պատմական ճշմարտություն»:

«Այն երկրները, որոնք շեշտը դրել են իրենց էթնոսի առանձնահատկությունների վրա, շահել են, մինչդեռ այն տաղավարները, որոնք հիմնականում օգտագործել են համակարգիչներ եւ մեծ տարածքներ, չեն հասել իրենց նպատակին», այս գնահատականը հայկական տաղավարի տնօրեն Կարեն Աղամյանը տվեց: Հայաստանի ազգային օրվա ամենամեծ արձագանքը հետո կերեւա: Այս կարծիքը գերմանացի տնտեսական գործիչներն էին հաղորդել ՀՀ առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարար Կարեն Ճշմարիտյանին, որը շաբաթ օրը տված մամուլի ասուլիսում տեղեկացրեց մի շարք գործնական հանդիպումների ու կոնկրետ առաջարկների մասին: Համբուրգում հունիսի 26-ին հայկական պատվիրակությունը բանակցություններ կվարի Հայաստանում պղնձաձուլական գործարան կառուցելու ծրագրերի շուրջ:

Իսկ զբոսաշրջության զարգացման առումով խթան կհանդիսանա ոչ միայն «Էքսպոյի» ներկա տաղավարը, այլ քրիստոնեության 1700-ամյակի տոնակատարությունը, որին իր մասնակցությունը կբերի նաեւ գերմանական «Դայմլեր Կրայսլեր» ընկերությունը: Հուսանք, որ մինչեւ հոկտեմբեր ձգվող «Էքսպո-2000»-ի Հայաստանի տաղավարը կկարողանա կրկնապատկել ասուլիսին հնչած ներդրումների ծրագրերի թիվը՝ նորանոր ներդրումներ Հայաստան բերելով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուբեն Սեւակի գաղափարականը, նահատակության պատմությունը հայ ժողովրդի մեջ տարածելու նպատակով բանաստեղծի ծննդյան 115-ամյակի եւ ողբերգական մահվան 85-ամյակի առիթով «Ռուբեն Սեւակ» հիմնարկը հայտարարում է մրցույթ, որի համար սահմանվում է վեց մրցանակ.

Առաջին՝ 1500 դոլար
Երկրորդ՝ 1000 դոլար
Երրորդ՝ 900 դոլար
Չորրորդ՝ 800 դոլար
Հինգերորդ՝ 700 դոլար
Վեցերորդ՝ 600 դոլար

Մրցույթի նյութերը (ձեռագիր, մեքենագիր) մինչեւ օգոստոսի 26-ը ներկայացնել Երեւանի Ռ. Սեւակի թ. 151 դպրոց-վարժարանի տնօրինությանը (Բաբայան 40, հեռ.՝ 25-57-88):

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՕՒԼՈՒՆԻԷՐՅԱՆ
Նիս քաղաքի Ռ. Սեւակի անվան հիմնադրամի տնօրեն

Լուծարվում է

«Կայսր» արտադրական կոոպերատիվը, գրանցման վկայական 01 Ա-010260, տրված ՀՀ պետական ռեգիստրի կողմից 05.04.1995 թվ., գրանցման համարը 28608001134:

AGBU

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

2000-2001 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ

Մելգոնեան կրթական հաստատությունը 74 տարվա պատմություն ունեցող միջնակարգ, երկսեռ, գիշերօթիկ եւ ցերեկային վարժարան է: Հաստատությունն օժտված է արդի ուսումնական պահանջները գոհացնող կառույցներով՝ տարրալուծարաններ, համակարգիչներ, գրադարան, մարզական համալիր:

Մ. Կ. հաստատության ուսումնական ծրագիրը համապարփակ է.

- Հայերեն լեզու, գրականություն եւ պատմություն, այլ նյութերը անգլերենով:
- Կղասավանդվի աշակերտի ծննդավայրի լեզուն (օրինակ՝ արաբերեն, հունարեն, բուլղարերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն): Այլ օտար լեզուների դասավանդումը կկազմակերպվի բավարար թվով խմբակ գոյանալու դեպքում:
- Հայերեն եւ անգլերեն լեզուների անբավարարականություն ունեցող աշակերտների համար կազմակերպվում են հատուկ դասընթացներ:
- Ուսումնական ծրագիրը հիմնված է միջազգային չափանիշներին եւ մակարդակներին համապատասխանող անգլիական GCE «O» Level-ի (սովորական մակարդակ) եւ «A» Level-ի (առաջացած մակարդակ), IGSCE-ի, ինչպես նաեւ ամերիկյան TOEFL, SAT I եւ SAT II-ի պատրաստության վրա:
- Աշակերտները կպատրաստվեն բարձր ճանաչում ունեցող ամերիկյան եւ եվրոպական համալսարաններ ընդունման պայմաններին համապատասխանող ծրագրով:
- Արտադասարանային ծրագրում ընդգրկված են նկարչություն, պարարվեստ, երգչախումբ, փողային նվագախումբ, լրագիր, թատերական, սկաուտական եւ մարզական խմբակներ:
- Հաստատության վկայականը ստացող շրջանավարտները հնարավորություն կունենան ուսումը շարունակելու լավագույն համալսարաններում (ամերիկյան, եվրոպական, Հայաստանի):

Հավելյալ տեղեկություններ ստանալու, ինչպես նաեւ դիմումի ձեւի համար կարող եք դիմել՝

A.G.B.U. Melkonian Educational Institute
Admissions Office (Attn. Mrs. I. Guevherian)
P. O. Box 21907, CY-1514, Nicosia, Cyprus
Tel. +357-2-422195/422204 Fax: +357-2-493155
E-Mail: agbumei@melkonian.ac.cy
www.melkonian.ac.cy
կամ
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հայաստանյան գրասենյակ
Երեւան 375019, Մ. Բաղրամյան փ. 40, սենյակ 17
Հեռախոս +374-2-271654/271165

ՖՐԱՆՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ

2000 թ.-ի հունիսի 30-ին կազմակերպում են տնտեսագիտության, իրավունքի, միջազգային առեւտրի եւ կառավարման դասախոսների ընտրության երկրորդ մրցույթ:

Թեկնածուները մինչեւ հունիսի 29-ը (ժամը 17:30) պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը

1. Դիմում մրցույթին մասնակցելու համար՝ Ֆրանսիայի դեսպանի անունով:
2. Ինքնակենսագրություն
3. Կրթությունը, գիտական աստիճանը եւ կոչումները հաստատող փաստաթղթերի պատճենները:
4. Հրատարակված աշխատանքների ցուցակը:
5. Երկու լուսանկար 5/6 սմ:

Փաստաթղթերը ներկայացնել Ֆրանսիայի դեսպանատուն՝ տկն Նունե Գրիգորյանին:

Նախնական ընտրությունը կկատարվի ներկայացված փաստաթղթերի հիման վրա: Ընտրված թեկնածուները կհրավիրվեն հարցազրույցի:

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ Ազատության 24/1 շենքի 10-րդ հարկում օպերատորական համակարգի համար նախատեսված տարածքի վերակառուցման աշխատանքներ կատարելու համար:

Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է

- Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաներ,
- Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում առնվազն 1,5 տարի:

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքների ծավալները շահագրգռված կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով. Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Ախարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Մրցույթի մասնակցության արժեքը կազմում է 25000 դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Մարյան 22, «Հայկաբբանկ» ՓԲԸ h/h 1510010056030З): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:

Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետն է՝ 2000 թ. հուլիսի 4-ը, ժամը 12-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պերինատալոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոնում (նախկին հանրապետական ծննդատուն) գործում է «Հայ-ամերիկյան մամոգրաֆիայի» համալսարանական կենտրոնի մասնաճյուղը: Այստեղ կատարվում է ոչ միայն կրծքագեղձի ուսումնասիրություն, այլեւ կանանց սեռական օրգանների բոլոր կարգի հետազոտություններ:

Բաց ամեն օր, ժամը 10:00-15:00-ը:

Կարիքավորները դիմեն հետեւյալ հասցեով՝
Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6/2:

Հեռ. 34 18 83

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

27 հունիսի

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Լատինական փաստաբանը»
10.10 Փաստագրական շարք «Վերջին օրը». «Ջիմի Հենդրիքս»
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 «02»
11.00 Գ/Ֆ «Կախարդական կոստյում»
12.20 Կուլիսների ետեւում
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Սեզամ, բացվիր
18.00 Հեռուստասերիալ «Լատինական փաստաբանը»
19.00 1 լուր
19.10 «Հեռուստալոտո»
(նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.00 Շրջադարձ
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.55 Գ/Ֆ «Փողը Սփինքսի գաղտնիքները»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.30 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Մահացու ճակատամարտ»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Մավիսակալյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02»
22.30 Մարզաշխարհն անցած շաբաթ
22.50 «Ձեղնահարկ»
23.10 Գ/Ֆ «Քնձռոտ «ձիեր»»
(24.00 Լրաբեր)

9.00 Տոմար
19.05 Չոչիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Հմայիլ
20.30 Ասպարեզ
21.10 Հրապարակ
22.05 Գ/Ֆ «Հավանա»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Գ/Ֆ «Գիշատիչ թռչուն»
(ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.20 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեստի անհավանական արկածները»
16.40 Պատանի գլադիատորները «Լեռան արքան» ծրագրում
17.10 Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.40 Համով պատմություններ
17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 Գ/Ֆ «Քաղաքն ընդունեց»
21.05 Մտասիր ինձ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/Ֆ «Գարաժ» (դերերում Լ. Ախեջակովա, Ի. Սավինա, Վ. Գաֆտ, 1979 թ.)
00.50 Քաղաքակրթություն
01.30 Նորություններ
01.45 Սերիալ «Նորությունների ծառայություն»

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 7.50, 8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
8.20, 10.20 Սեւով սպիտակի վրա
8.30 PTP-ի փոստը
9.20 Հեռուստատեսային ՀՄՍ. հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Դե, սպասիր»
10.45 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.30 «Մարիճա ռոզա»
15.00 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.50 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.45 Երկու ռոյալ
17.35 Իմ XX դարը
18.35 Անուշ լինի
19.25 Սերիալ «Փախստական միանձնուհիները»
20.25 «Գարաժ»
21.50 Սերիալ «Վայրի հրեշակը»
23.35 Հերթապահ բաժանմունք
00.35 Կինոյի ժամ. Սթեյսի Կիչը եւ Լիզա Բոնեթին «Հեմինգուեյ» ֆիլմում (ԱՄՆ)

@rminco Global Telecommunications — Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: խանջյան 50: Հեռ. 575823: